

DERİN YOKSULLUK AĞI

Pandemi'de Derin Yoksullukla Mücadele

“

BU RAPOR DERİN YOKSULLUKLA MÜCADELE
EDENLERE VE YOKLUKLA HEPİMİZDEN DAHA
ÇOK SAVAŞAN ÇOCUKLARA ADANMIŞTIR.

”

Hazırlayan
Ceren GÖKÇEN

Editör
Hacer FOGGO

Tasarım
Elif GÖÇMEN

Fotoğraf
Özge ERGİN

Yayın Tarihi
Kasım 2020

Bu rapor, 11 Mart 2020 tarihinde yapılan “evde kal” çağrısından yedi gün sonra 18 Mart itibarıyla Derin Yoksulluk Ağı Ekibi olarak, Elif GÖÇMEN, Güliz KALENDER, Hacer FOGGO, Selen YÜKSEL, Şevval ŞENER, Şeyma DUMAN'ın gece gündüz, 24 saat telefonla veya yüz yüze görüştüğü ailelerin ihtiyaçlarını dinleme ve bu ihtiyaçlara uygun destekçi bulma çalışmalarının, yani ailelere gıdadan kira yardımına uzanan 28 farklı başlıkta ulaştırılmaya çalışılan desteklerin derlenmesiyle, Ceren GÖKÇEN tarafından hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

Covid - 19: “Her Şey Birdenbire Ve Çok Hızlı Oldu! Kimse Hazır Değildi!”	1
Başlarken: Pandemi Hayatı Yavaşlatırken	3
İlk Adım: “Bi Şey Yapmalı, Kamu Yetersiz Kalıyor, Destek Vermek İsteyenleri İhtiyaç Duyanlarla Buluşturalım!”	3
Dayanışma Modeli “Parayla İlgimiz Yok.”	5
Derin Yoksulluk Ağı'nın İstanbul'da Kapsadığı İlçeler	5
Derin Yoksulluk Ağı'nın İlçelere Göre Ulaştığı Hane Sayıları.....	9
Hanelerin Geçiminden Sorumlu Olanların Çalışma Ve Meslek Durumu.....	11
Ulaşılan Mahallelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Açısından Değerlendirilmesi.....	13
Destek Verilen Mahallelerin Genel Profili Ve Desteğe İhtiyaç Duyulan Mahalle Açığı	15
Yapılan Destek Başlıkları.....	17
Dayanışma Ağı'nın, Destekçileri İle Ortaya Çıkardığı Satın Alma Bütçesi Toplamı.....	19
Hanelerin Medeni Durumuna Göre Aldıkları Desteklerin Dağılımı	21
Ailelere Nasıl Ulaştık?.....	25
Süreç Yönetimimiz - Paketlerin Oluşturulması -Destekçilerin Yönlendirilmesi	27
Süreci Yönetmek: Adım A - Genel Standart İki Paket Oluşturmak Gerek!	29
Süreci Yönetmek: Adım B - Her Aileyi, Anneyi, Babayı, Çocuğu, Yaşlıyı, Ayrı Düşünmek Gerek!	31
Süreci Yönetmek: Adım C - Sadece Bebek Bezi ve Mama İçin Ayrı Destekçi Grubu Oluşturduk!	33
Destek Alanların Pandemi Algısı ve Güven Hissi	33
Tüm Bunlar Olurken Kamunun Pozisyonu Nasıldı?	37
Hızlı Karar Ve Uygulama Gerekliliği.....	37
Kamuya Yönelik Güven Eksikliği Ve Bürokratik Çarkların İnsaniliği Şüphesi	37
İnsanların Nereye Başvuracaklarını Bilmemeleri	37
Sosyal Afet Zamanlarında, Sivil Toplum - Derin Yoksulluk Ağı Ve Kamu Ve Kamu Benzeri Bürokratik Yapılar	41
Gıda Sadece Derin Yoksulluğun Başı, Aslında Her Şeye İhtiyaç Var.....	43
Destekçilerimiz ve Derin Yoksulluk Ağına İlişkin Algıları - Güzel ve Büyük Dayanışmamız - Destekçi Sayımız Ve Mevcut Durumumuz	49
Neden DYA'ya Yardım Etmış de Başka Yere Değil?.....	49
Destekçilerin En Önemli Duygusu “Bizim Bir Borcumuz Var!” - “Kurmamız Gereken İlişki Göz Hızasında Bir İlişki, Üstten Bakmayan Yani!”	51
Destekçilerimizin Önümüzdeki Dönem İçin Önerileri.....	53
Türkiye’de Gelir Dağılımı Yoksulluk ve Derin Yoksulluk	55
Rakamlardan Gündelik Hayata Yoksulluğun Boyutları 1: Maddi Yoksulluk	55

Rakamlardan Gündelik Hayata Yoksulluğun Boyutları 2: Göreli Yoksulluk	57
Rakamlardan Gündelik Hayata Yoksulluğun Boyutları 3: Sürekli Yoksulluk	59
Rakamlardan Gündelik Hayata Yoksulluğun Boyutları 4: Peki Kaç Kişiden Bahsediyoruz?.....	61
Tüm Bu Hesaplamalara Devlet Yardımları Dahildir!.....	61
Maddi Yoksulluk Göstergeleri	63
Mevcut Durum	67
Eylem Önerileri	71
1. Durum Değerlendirmesi - Kapasite Saptanması	71
2. Risklerin ve Gerçekleşme İhtimallerinin Senaryolaştırılması	71
3. Farklı Senaryolara Göre Yerel Yönetim Birimlerinin Bir Araya Getirilmesi.....	73
4. Temel Beslenme Ve Bağışıklık Güçlendirici Faaliyetlerde Desteğe İhtiyaç Vardır!.....	73
5. Barınma Koşullarının Geliştirilmesi.....	73
6. Çocuklar İçin Eğitim Desteği.....	73
7. Karantina Altındaki Aileler İçin Özel Yardım Paketleri	75
Derin Yoksulluk Ağı'ndan Haberler	77

DERİN YOKSULLUK AĞI

Pandemi'de Derin Yoksullukla Mücadele

COVID - 19: "HER ŞEY BİRDENBİRE VE ÇOK HIZLI OLDU! KİMSE HAZIR DEĞİLDİ!"

Mart ayının başında, daha önce irtibatta olduğumuz aileleri arayıp durumlarını sorduk. Önce bir şeye ihtiyaçları olmadığını söylediler. Ama sonra ne zaman "evde kal" çağırısı yapıldı yani 11 Mart'tan birkaç gün sonra onlar bizi geri aramaya başladılar. Dediler ki "evde hiç yiyecek kalmadı" biz bu hiçbir şeyin anlamını çok iyi biliyorduk. Bu aynı zamanda komşuda da bir şey kalmadığını gösteriyordu. Zor zamanların gıdası olan un ve yağın da kalmadığı anlamına geliyordu. Aramalar gittikçe artmaya başladı. Daha önce sadece çocuklarının eğitimi veya kendileri için okuma yazma dersi almak için bize ulaşan aileler artık bizi "yiyecek yok" diye temel gıda maddelerine ulaşabilmek için aramaya başladılar. (Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

BAŞLARKEN: PANDEMİ HAYATI YAVAŞLATIRKEN

Açık Alan Derneği – Derin Yoksulluk Ağı (DYA), Mart ayının başında ilk vakaların Türkiye’de de görüldüğünün kabul edilmesi ile birlikte, uzun süredir İstanbul Harbiye’de sosyo ekonomik olarak risk altındaki çocukların eğitime erişimini desteklemek için kurdukları Çimenev’e gelen aileleri, bunun yanı sıra uzun yıllardır yaptıkları saha çalışmalarıyla tanıdıkları farklı mahallelerdeki aileleri aramaya, durumlarını öğrenmeye ve yardıma ihtiyaçları olup olmadığını sormaya başladı. Çünkü bu ailelerin sosyo-ekonomik durumlarının gelmekte olan ekonomik sıkıntılara dayanamayacağını öngörüyorlardı.

Açık Alan Derneği – Derin Yoksulluk Ağı’na göre, bu haneler:

- Düzensiz,
- Sosyal güvencesiz,
- Günlük-yevmiye hesabı ile çalışan,
- En riskli gruplarda (Evsizler, Engelliler, Göçmenler, LGBT, Mevsimlik İşçiler, Uluslararası Yerinden Edilmiş İnsanlar) bulunanlar,
- Uzaktan çalışmanın mümkün olmadığı (Garson, kâğıt, geri dönüşüm işçisi, gündelikçi, çiçekçi, seyyar satıcı, müzisyen, terzi, tekstil işçisi, inşaat işçisi, kaynakçı, ev emekçisi, atık kâğıt işçisi, elektrikçi, otel çalışanı, berber vb. gibi) alanlarda yaşam mücadelesi verenlerden oluşuyor.

Pandemi’nin ortaya çıkmasıyla gelen sokağa çıkma yasağı, bu hanelerin zaten düzenli olmayan gelirlerini daha da azalttı. Pandemi öncelikle günlük, güvencesiz ve de özellikle sokakta çalışanları etkiledi. Başta kâğıt toplayıcıları, çiçekçiler ve seyyar satıcılar olmak üzere yine temizlik işlerinde çalışanlar evlere hastalık nedeniyle gidemedi, garsonluk yapanların çalıştıkları yerler kapandı ve zaten hali hazırda ekonomik kriz nedeniyle atölyelerdeki işlerinin azalması nedeniyle tekstil işçileri ücretsiz izne çıkartıldı.

Özetle, zaten önceden gelen ekonomik daralmanın etkisi ile pandeminin yarattığı etki birleşince, gelir kaybına uğrayanlar çoğunlukla, enformel sektörde-kayıt dışı çalışanlardan oluştu.

İLK ADIM: “Bİ ŞEY YAPMALI, KAMU YETERSİZ KALİYOR, DESTEK VERMEK İSTEYENLERİ İHTİYAÇ DUYANLARLA BULUŞTURALIM!”

“Evde kal” çağrısının ardından “#EvdenDeğiştir” başlığı ile çoğunluğunu Açık Alan Derneği’nin gönüllülerinin oluşturduğu “Derin Yoksulluk Ağı”nın çalışmalarını Mart ayında hızlandırdık.

Derin Yoksulluk Ağı, kendisine herhangi bir maddi destek almadan, destekçilere IBAN vermeden, ailelerle kapandıkları evlerinden dayanışmayı amaçlayan bir model geliştirdi. Bu modele göre DYA, destekçilerle aileleri eşleştiriyor ve destekçilerin online alışveriş kanallarından aileler için alışveriş yapmalarını sağlıyor.

Zaman içerisinde DYA’nın ulaştığı çember,

- Daha önce yapılan saha çalışmalarından tanıdığı aileleri, bu ailelerin tanıdıklarını, akrabaları gibi yakın çevresini kapsayarak genişledi,

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

- Ardından da DYA'yı sosyal medyada, sokakta duyan diğer aileleri/kişileri de kapsamaya başladı ve hala da genişlemeye devam ediyor.

DYA, dünyadaki tüm kurumların hazırlıksız yakalandığı bu durumda, toplumun en kırılgan kesimlerini oluşturan ve derin yoksulluk koşulları içerisinde yaşayanları, destek vermek isteyenlerle buluşturmanın çabasını Mart ayının başından beri yoğun biçimde sürdürüyor.

Hayata geçirilen çalışmanın, özünde bir DAYANIŞMA AĞI olduğuna inanıyor ve dayanışmaya ihtiyaç duyanlarla, dayanışma göstermek isteyenleri bir araya getiriyor. Süreç içindeki tüm tarafların birbirleri ile hiyerarşik bir ilişkisi kurulmadığına inanan DYA, tüm taraflar arasındaki ilişkinin, bir destekçisini söylediği gibi **“Göz hizasında kurulan, bir tarafın diğerine üstten bakmadığı bir ilişki olduğuna”** inanıyor.

DAYANIŞMA MODELİ “Parayla ilgimiz yok.”

DYA, pandeminin başladığı dönemde herhangi bir maddi bağış almadı. Dayanışmaya destek vermek isteyen destekçileri, ailelerin ihtiyaçları hakkında bilgilendiren DYA Gönüllüleri, destekçilere önerdiği alışveriş paketlerini veya onların yapmak istedikleri alışverişini hanelere online alışveriş kanallarından ulaştırmalarını sağladı.

DERİN YOKSULLUK AĞI'NIN İSTANBUL'DA KAPSADIĞI İLÇELER

Derin Yoksulluk Ağı, 18 Mart 2020 tarihinden itibaren hayata geçirdiği model ile İstanbul'un 39 ilçesinin 34'ünde yer alan ihtiyaç sahibi ailelere ulaşmayı başardı.

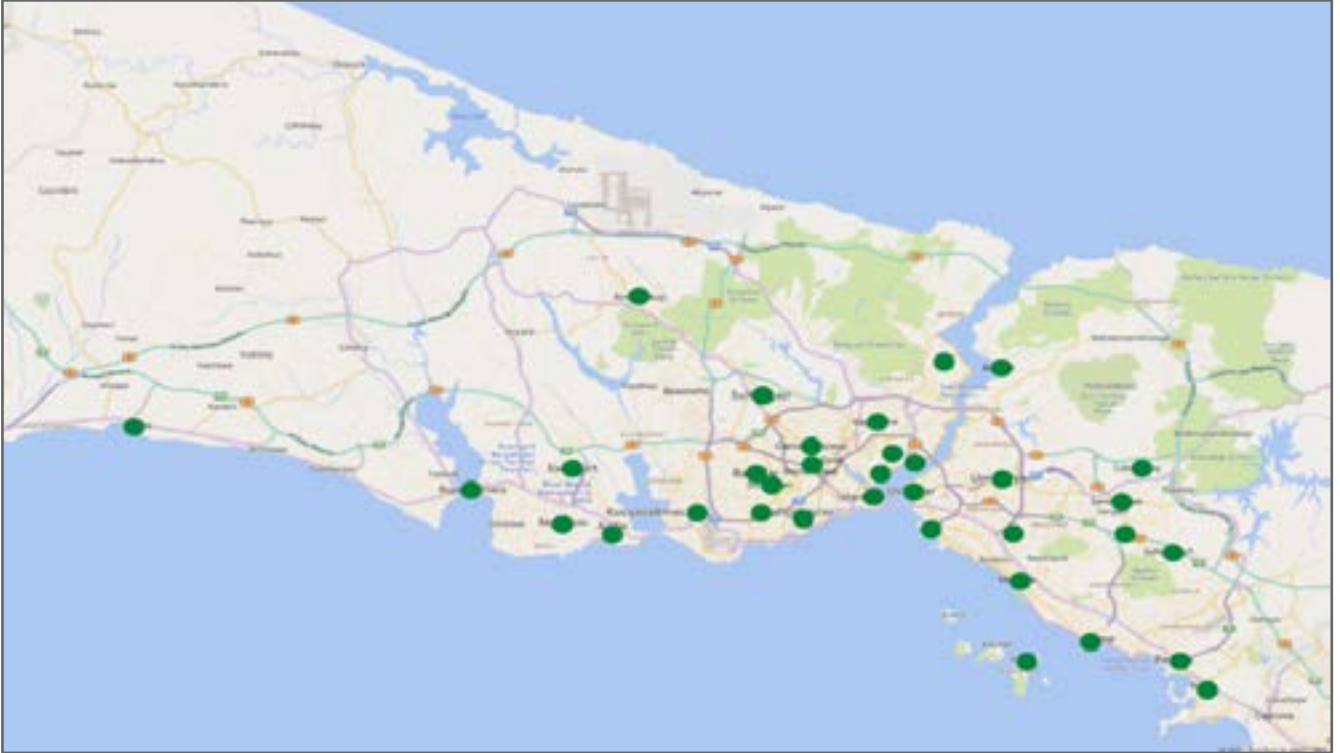

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

İSTANBUL'UN 39 İLÇESİNİN 34'ÜNDE DERİN YOKSULLUK YAŞAYAN AİLELERE ULAŞILMIŞTIR

İSTANBUL'UN 34 İLÇESİNDE DESTEK VERİLMİŞTİR			
Adalar	Beylikdüzü	Kadıköy	Sultanbeyli
Arnavutköy	Beyoğlu	Kağıthane	Sultangazi
Ataşehir	Büyükkçekmece	Kartal	Şişli
Avcılar	Çekmeköy	Küçükçekmece	Tuzla
Bağcılar	Esenyurt	Maltepe	Ümraniye
Bahçelievler	Eyüp Sultan	Pendik	Üsküdar
Bayrampaşa	Fatih	Sancaktepe	Zeytinburnu
Beşiktaş	Gaziosmanpaşa	Sarıyer	
Beykoz	Güngören	Silivri	

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

DERİN YOKSULLUK AĞI'NIN İLÇELERE GÖRE ULAŞTIĞI HANE SAYILARI

İlçeler	Hane Sayısı	İlçeler	Hane Sayısı	İlçeler	Hane Sayısı	İlçeler	Hane Sayısı
Şişli	1041	Silivri	29	Sarıyer	9	Güngören	2
Beyoğlu	239	Pendik	19	Sultangazi	9	Kadıköy	2
Fatih	139	Sultanbeyli	17	Bahçelievler	8	Zeytinburnu	2
Çekmeköy	79	Eyüp Sultan	16	Bağcılar	4	Adalar	1
Ataşehir	61	Maltepe	15	Bayrampaşa	4	Beşiktaş	1
Kağıthane	54	Büyükçekmece	14	Avcılar	3	Beykoz	1
Sancaktepe	49	Esenyurt	13	Kartal	3	Tuzla	1
Ümraniye	40	Arnavutköy	10	Üsküdar	3		
Gaziosmanpaşa	39	Küçükçekmece	10	Beylikdüzü	2		

DYA'nın, İstanbul'da ulaştığı ilçelere bakıldığında en yoğun şekilde Şişli, Beyoğlu ve Fatih ilçelerindeki hanelerle dayanışma içinde olduğu görülüyor. Bu ilçelerde desteklenen aileler dayanışma ağına ulaştığı ailelerin %70'ini oluşturuyor.

Bu ilk üç ilçe İstanbul'un hem en merkezi hem de emlak fiyatları açısından ortalamanın üzerindeki ilçelerdir. Yani aslında İstanbul'da yaşanan "Derin Yoksulluk", şehrin göbeği diye tarif ettiğimiz mahallelerde kendisini gösteriyor.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

HANELERİN GEÇİMİNDEN SORUMLU OLANLARIN ÇALIŞMA VE MESLEK DURUMU

Derin Yoksulluk Ağı'nın hanelerde iletişiminde olduğu kişilere bakıldığında, yarıya yakınının kendisini işsiz olarak tanımladığı görülüyor. Diğer yarısının ise büyük çoğunluğu, seyyar satıcılık olarak nitelendirilen, enformel sektörde yer alıyor. Dolayısıyla bu kişilerin pandemi süresince evde kalarak geçimlerini sürdürmeleri mümkün olmadı. Kol emeğine dayalı ve ev dışında çalışması gereken işler için pandemi koşullarının çok ciddi bir sorun olduğu ortadadır.

MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI
İşsiz	980	Çaycı	7	Servis Görevlisi	2
Müziyen	256	Otel Çalışanı	6	Tekstil	2
Tekstil	150	Aşçı	6	Barmen	2
Kağıt, Hurda, Plastik Toplayıcı	136	Kurye	6	Pastacı	2
Çiçekçi	42	Tezgahtar	6	Öğretmen	2
Ev Temizliği	34	Boyacı	6	Serbest	2
İşçi	29	Fırıncı	5	Teknik servis	2
Temizlik Elemanı	32	Şoför	5	Kuaför	2
Günlükçü	29	Moto Kurye	5	Kaynakçı	1
Garson	25	Berber	5	Taksici	1
Seyyar Satıcı	20	Hamal	4	Set İşçisi	1
İnşaat İşçisi	16	Mendil Satıcısı	4	Kırtasiye Çalışanı	1
Öğrenci	12	Ayakkabı Boyacısı	4	Temizlik Görevlisi	1
İnşaat İşçisi	12	Apt. Görevlisi	3	Kokoreççi	1
Emekli	11	Baloncu	3	Avukat	1
Güvenlik Görevlisi	12	Pazarıcı	3	Gazeteci	1
Merdiven Temizliği	9	Elektrikçi	3		
Lokanta	9	Otopark	3		
Bulaşıkçı	8	Turizm	3		
Market Çalışanı	8	Emlakçı	2		

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

ULAŞILAN MAHALLELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İstanbul'da destek verilen 34 ilçenin ilk 3'ü toplam destek alan hanelerin %70'ini oluşturuyor. Bu 3 ilçede, dayanışmada destek alanların oturdukları mahallelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi ortalamaları ise 100 üzerinden neredeyse ancak 50'yi geçiyor. Çoğu mahalle 40 puanın altında yer alıyor.

DYA çalışmaları kapsamında ulaşılan mahalleler, ilçelerindeki diğer mahallelerle karşılaştırıldığında, Şişli'nin SEGE ortalamasınının 10 puan, Beyoğlu'nun ise 7 puan altında kalıyor. Fatih'te yaklaşık 4 puan tüm Fatih mahallelerinin üzerinde kalsalar da, aslında Fatih'in SEGE ortalamasınının 100 üzerinden 33.75 ile son derece düşük bir durumda olduğu da görülüyor.

Şişli	Sege Endeksi	Fatih	Sege Endeksi	Beyoğlu	Sege Endeksi
Fulya	78.9	Karagümrük	46.8	Bostan	17.3
19 Mayıs	69.7	Ayvansaray	31.8	Bülbül	18
Mecidiyeköy	69	Cankurtaran	30.7	Camiikebir	32.2
Bozkurt	63.6	Kocamustafapaşa	46.8	Çukur	26.6
Gülbahar	60.3	Balat	34.6	Fetihtepe	19
İnönü	56.9	Sümbülefendi	32.7	Gümüşsuyu	91.2
Duatepe	55.6	Hırka-i Şerif	36.5	Hacı Ahmet	25.7
Feriköy	54.4	Silivrikapı	47.8	İstiklal	17.4
Eskişehir	46.9	Derviş Ali	33	Kadı Mehmet	33.2
İzzet Paşa	46.8	Nişanca	23.3	Kalyoncu Kulluğu	34.4
Kuştepe	37.2	Şehremini	59.2	Kaptanpaşa	26.4
Paşa	35	Molla Hüsrev	31.2	Kocatepe	34.1
Yayla	33.2	Saraç İshak	22.9	Küçükpiyale	34.2
Mahmut Şevket Paşa	26.3	Seyit Ömer	47.4	Kulaksız	26.2
Ortalama Endeks	52.5	Yedikule	32.2	Ömer Avni	90.5
Tüm Şişli Ort.	62.34	Ortalama Endeks	37.12	Örnektepe	32.1
		Tüm Fatih Ort.	33.75	Piri Paşa	34.2
				Piyale Paşa	26.5
				Sururi Mehmet	33.2
				Sütlüce	37.2
				Yahya Kemal	32.9
				Yenişehir	31.7
				Ortalama Endeks	34.28
				Tüm Beyoğlu Ort.	41.63

Bu Veriler Mahallem İstanbul Projesinden Alınmıştır*

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

DESTEK VERİLEN MAHALLELERİN GENEL PROFİLİ VE DESTEĞE İHTİYAÇ DUYULAN MAHALLE AÇIĞI

Destek verilen 34 ilçedeki 171 mahallenin tamamının ortalaması 36.02'dir. 100 üzerinden verilen bu sosyo - ekonomik gelişmişlik endeks skor ortalaması, İstanbul'un 959 mahallesinin SEGE skorları ile düşünüldüğünde, aslında İstanbul'daki mahallelerin %67.88'inin SEGE açısından 0 - 40 aralığında kaldığı, bunun da toplamda İstanbul'un 651 mahallesi anlamına geldiği görülüyor.

Bu sonuç aslında bize, tüm İstanbul'da desteğe ihtiyaç duyulan pek çok mahallenin var olduğunu söylüyor.

DYA'nın destekte bulunduğu 34 ilçedeki, 171 mahallenin detaylı SEGE skorları ekler bölümünde yer almaktadır.

İSTANBUL'UN SEGE ARALIKLARI	MAHALLE SAYISI	KÜMÜLATİF TOPLAM ORAN
0 - 10	0	0.00%
10 - 20	209	21.79%
20 - 30	215	44.21%
30 - 40	227	67.88%
40 - 50	90	77.27%
50 - 60	74	84.98%
60 - 70	66	91.87%
70 - 80	43	96.35%
80 - 90	21	98.54%
90 - 100	14	100.00%
TOPLAM	959	

Foto: Özge ERGİN

YAPILAN DESTEK BAŞLIKLARI

Derin Yoksulluk Ağı'nın Mart 2020 başından itibaren iletişime geçtiği 2000'den fazla ailenin pek çok farklı baŐlıktaki ihtiyacına gönüllü destekçileri aracılığı ile çözümlendi. Bu dayanışma başlıkları içerisinde en yüksek yardımı gıda/hazır yemek sipariŐleri ve bebek ile ilgili mama ve bez yardımları oluŐturdu. Bunları kira ve fatura kapama takip etti.

YARDIM BAŞLIKLARI			
Bebek Yardımı (Mama, Bez)	İlaç Alımına Maddi Destek (Reçeteli ve Reçetesiz, Vitamin)	Engellilere Özel Ürünler (Ayakkabı)	Hijyen Paketi (Maske, Eldiven, Dezenfektan)
HoŐ Geldin Bebek Seti	Kıyafet Yardımı (Bayramlık ve Genel)	Kırtasiye Yardımı (Kitap, Kalem, Kağıt)	Kira Yardımı
Evcil Hayvan Gezdirilmesi	Konaklama Yardımı	Ev EŐyası Yardımı (Mobilya, Beyaz EŞya Yardımı)	Mobilya Yardımı
Evden Çıkamayan veya Yalnız Bireylere SosyalleŐme Yardımı (Telefonla Hal Hatır Sorma)	Psikolojik Danışmanlık Desteği	Ev Yapımı Aynı Yardım(Reçel, Kurabiye)	Ramazan Kolisi
Hava - Ventilatör Makinesi	UlaŐım Yardımı (Őehir Dışı-Nakit yardımı Bilet Alımı)	Fatura Kapama (Elektrik, Su, Doğalgaz, Telefon Faturası)	TaŐınma Yardımı
Hayvanlar için Mama Yardımı	UlaŐım Yardımı (Őehir İçi-Nakit Yardımı)	Gıda Yardımı (Yiyecekten-İçeceğe)	Veresiye Defteri Kapama
Hukuki Danışmanlık (Boşanma, İŞten Çıkarılma)	Yetişkin Bezi	Hazır Yemek SipariŐi	Yakacak Yardımı (Doğalgaz, Tüp)

Foto: Özge ERGİN

DAYANIŞMA AĞININ, DESTEKÇİLERİ İLE ORTAYA ÇIKARDIĞI SATIN ALMA BÜTÇESİ TOPLAMI

Derin yoksulluk ağı bu dönemde 1.072.826 TL (bir milyon yetmiş iki bin sekiz yüz yirmi altı TL) bütçeye ulaştı. Bu bütçenin tamamı ihtiyaç sahibi hanelere gıda, bebek bezi, bebek maması vb. olarak destekçilerin doğrudan satın almasıyla harlandı.

Toplam bütçenin dökümleri aşağıda gibidir:

GIDA	DOĞALGAZ, ELEKTRİK VE SU FATURALARI	KİRA	BEBEK BEZİ VE MAMASI	ÖZEL GÜN HARCAMALARI (Bayramlık Kıyafet)
86% (Toplam Bütçedeki Payı)	3%	4%	6%	1%
₺ 920,490.00	₺ 29,949.00	₺ 44,260.00	₺ 64,767.00	₺ 13,360.00
TOPLAM BÜTÇE: 1.072.826 TL (Eylül Sonu İtibariyle)				

Bütçe kalemlerinin önemli bir kısmını gıda kalemleri oluşturuyor. Bunu bebek maması ve kira desteği takip etmekte ve ardından fatura ödemeleri ve çocuklar için bayramlık giysi harcamaları yer almaktadır.

Derin Yoksulluk Ağı, halen 117 haneye düzenli yardım yapmaktadır ve şu an dayanışma ağına destek verenlerle bu süreci 2020 yılı sonuna kadar sürdürebilecek güçtedir.

DYA, ayrıca şu anda eğitimde ortaya çıkan dijital eşitsizliği ortadan kaldırabilmek için destekçileri ile uzaktan eğitime katılamayan çocukların yaşadığı hanelere tablet sağlama çalışmaları yürütüyor. Bu çalışmayla şu ana kadar edinilen 52 adet tablet ile çocuklar eğitimlerine devam ediyor. Burada da yaratılan toplam değer 2020 faaliyet raporlarında topluca ve ayrıntılı olarak yayınlanacaktır.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

HANELERİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE ALDIKLARI DESTEKLERİN DAĞILIMI

Medeni Durum	Gıda	Fatura	Bez & Mama	Kira	Bayramlık
Bekar	51				
Boşanmış	25	2			2
Eşi Cezaevinde	16	1	2		1
Dul	23		1	1	
Evli	1766	37	175	22	56
Eşi terk etmiş, resmi boşanma yok	1	1	1	1	1
Yalnız Ebeveyn	121	2	10	4	5
Toplam Destek Sayısı	2003	43	189	28	65

DYA, destekçilerin önemli kısmını evli-çocuklu ve yalnız ebeveynlerin bulunduğu hanelere yönlendirmektedir.

Aşağıda da hane nüfuslarına göre dağılım yer almaktadır. Ağın destek ulaştırdığı en yüksek haneler 4 ve 5 kişilik hanelerdir. Bunu 6 kişilik haneler takip etmektedir. Tüm hanelerin toplamı 7767 kişidir ve ortalama hane büyüklüğü hem İstanbul'un 3.33 hem de Türkiye'nin (3.35) üzerinde, 3.87'dir. Hanelerin 170'inde çeşitli oranlarda engelli bireyler yaşamaktadır.

Hane Büyüklüğü	Sayı	Hane Büyüklüğü	Sayı
1	90	9	72
2	958	10	120
3	807	11	44
4	2004	12	48
5	1845	13	26
6	978	15	15
7	560	16	16
8	184	TOPLAM	7767 Kişi

Foto: Özge ERGİN

Derin Yoksulluk Ağı'nın ulaştığı ocuk sayılarına bakıldığında, tüm hanelerde toplam 3315 çocuğa destek ulaştırıldığı görülmektedir.

Hane Büyüklüğü	ocuk Sayısı	Hane Büyüklüğü	ocuk Sayısı
1	--	9	33
2	38	10	56
3	247	11	24
4	867	12	18
5	1024	13	5
6	540	15	7
7	350	16	2
8	104	TOPLAM	3315

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

AİLELERE NASIL ULAŞTIK?

Derin Yoksulluk Ağı olarak Mart ayının ortası itibariyle, kendi içimizde toplandık ve Açık Alan Derneği - Çimenev üzerinden uzun zamandır irtibatta olduğumuz ailelerin bu süreçten nasıl etkileneceğini düşündük. Pandemi sürecinden nasıl olumsuz etkileneceklerini ve bizim bu olumsuz etkiyi durdurmamız veya azından azaltmamız nasıl söz konusu olabilir diyerek onları arama kararı aldık. Çünkü irtibatta olduğumuz çocuklar ve ailelerinin,

- Gelir düzeylerinin düşük olduğunu,
- Gelirlerinin düzenli olmadığını,
- **Çoğunun** sosyal güvencesiz olduğunu,
- Haneye gelir getirenlerin çalıştıkları sektörlerin kırılganlığını ve pandemi de uzaktan çalışmaya yatkın olmadığını biliyorduk.

Bunları bildikten sonra pandeminin bu aileleri nasıl etkileyeceğini, hâlihazırda kırılgan olan ekonomik durumlarının daha da olumsuz etkileneceğini öngörebiliyorduk:

Derin Yoksulluk Ağı olarak öncelikle, daha önceki dönemlerden, Çimenev'de irtibatta olduğumuz, pandemi başladığında ve sokağa çıkma yasakları geldiğinde, çocuklarına eğitim desteği verdiğimiz veya annelerine bilgisayar kursu, okuma yazma kursu verdiğimiz aileler için endişelenip arayıp, durumları ile ilgili bilgi aldık. Çocukların bu durumdan nasıl etkilendiklerini öğrenmeye çalıştık. İlk görüşmemizde bir sıkıntı olmadığını, eşlerinin işe, çocukların da okula devam ettiğini söylediler. Ama sonra! Yaklaşık bir hafta sonra bu sefer onlar bizi aramaya başladılar, eşlerinin işten çıkarıldığını veya ücretsiz izne çıkarıldığını söylemeye başladılar. Ne yapabiliriz diye sorduğumuzda ise "Evde yiyecek bir şey kalmadı" ilk duyduğumuz şey oldu. Şimdi biz daha önce hiç böyle bir konuda onlarla iletişime geçmemiştik. Okul, ders kitabı, okuma yazma, kırtasiye hatta teknoloji okur yazarlığı konuları ile ilgili sorunlarımız olurdu, bunları çözmeye çalışırdık. Ama evde yiyecek var mı yok mu değildi sorumuz. Hem aileler hem de bizim için zor olduğunu düşünüyorum. Çünkü hiç bu şekilde ilişki kurmadıkları, sadece çocuklarının veya kendilerinin eğitimi için geldikleri bir Çimenev'den gıda, temizlik malzemesi, kahvaltılık istemek, insanlara zor geldi. O sıralar sadece telefon ile iletişim kuruyorduk ama o insanları tanıyorduk, seslerinden, konuşma tarzlarından bu durumun onlar için gerçekten çok çok zor olduğunu fark ediyorduk. Bizler için de kolay olmadı. (Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

Burada dayanışmadan yararlananların hislerinden de özellikle bahsetmek gerekiyor. Birinden, bir kurumdan gıda yardımı istemenin duygusal yükünün de anlaşılması ihtiyacı var. Çünkü hem daha önce yardım istememiş, kendi ayakları üzerinde mücadelesini sürdürmüş hem de gıda gibi temel bir başlıkta yardım istememiş anneler ve babalar böyle bir talepte bulunmaktan rahatsız olabiliyorlar.

Böyle bir rahatsızlık, içine düşülen maddi imkânsızlığın manevi ağırlık olarak onları bir kere daha etkilemesine sebep oluyor.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

MADDİ YÜKÜN ÜSTÜNE MANEVİ YÜK: "İSTEMEK ZORDUR"

"Bakın ben şimdi çocuklarıma, bu yaşına kadar kendim veya eşim varken birlikte baktık. Ben lokanta çalıştırdım. Kapımıza gelen insanlar olurdu. İnanın hiçbir şey istemeden karınlarını doyururduk... Şimdi bu durumda olmak inanın ağırıma gidiyor çok! Ben bir şey isteyemem yani! Başka ne vereceksiniz yani daha sağolun..." (35 - 45, Yalnız Baba)

BİR ÖMÜR KENDİ BAŞINA BAŞARMIŞSIN, ŞİMDİ İSTEMEK ZORUNDASIN

"Hem hasta hem de parasız ve yaşlı olmak çok kötü! Bir yaşlı karıkoca işte adam ayakkabı boyacısı, beni çok etkilemişti onlara ulaştım başka bir şeye ihtiyacınız var mı dediğimde hüngür hüngür ağlamıştı telefonda. Çünkü ilk kez bir yardım talebinde buldukları için ve ilk kez "bir şeye ihtiyacın var mı?" sorusuna muhatap oldukları için. ..." (Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

Destekçilerimizi yönlendirdiğimiz aileler uzun yıllardır kendi başlarına ayakta duran aileler; ancak ayakta durmak denen şey, yıllar içerisinde edinilmiş yoksullukla baş etme yöntemlerinden oluşuyor. Örneğin, pazardan sonra pazaryerini ziyaret etmek, marketler, fırınlar ve pastanelerin satamadıkları ya da pazarda tezgahlarda satılmayan, son kalan ürünleri alabilmek için gün sonunda oralarda olmaları, hep bu var olma mücadelesi stratejilerinin bir parçasını oluşturuyor.

Süreç Yönetimimiz - Paketlerin Oluşturulması -Destekçilerin Yönlendirilmesi

DYA olarak, sürecin başında öncelikle tanıdığımız ve yaşamlarını kol gücüne dayanan işlerde çalışarak kazanan, berber, garson, temizlik işçisi, müzisyen, konfeksiyon ustası, atık toplayan, çiçek satan vb. ailelere nasılsınız diye sorarak başladık. İlk birkaç gün çok yoğun bir talep yoktu ve hatta yukarıda bahsedilen, "istemenin zorluğu" nedeniyle bir çekingenlik olsa da, kısa süre içerisinde çok ciddi ve uzun süre devam eden bir gıda ve bebek ürünleri (mama, bisküvi, süt vb.) talebiyle karşılaştık.

VEFA'DAN İSTEYELİM PEKİ PARA VAR MI? İSTEMEYELİM KENDİMİZ BULALIM, NEREDEN...

"Market önlerinde beklemeye başladık. Çünkü polisler hafta sonu dışarı çıkanları alıp evlerine geri götürüyordu. Sokağa çıkmak yasak ama biz kâğıt toplamasak çöp toplamasak geçinemeyiz. E ne yapacaksın marketlerden atılan satılmayan ürünleri alıyorduk. Ya da pastanelerden de satılmayan atılan ekmekler oluyor onları istiyorduk. Vefa diye bir şey varmış ama o paran varsa var." (Katı Atık Toplayıcı)

Ben sabah 8-9 gibi oturup akşama hatta gece yarısına kadar sürekli telefonda idim. Telefonum susmuyordu. Sürekli arıyorlar. Hem bizi bilenler hem de bilenlerden duyanlar arıyordu. Bizim yıllardır çalıştığımız mahalleler olduğu için biz mahallelerin durumunu biliyoruz. Çok büyük bir mağduriyet var oralarda. Yeni bir şey değil. Kuşaklardır süren mağduriyet var! Yevmiye usulü çalışan yaşayan insanlar. Çöp toplayarak geçimini sağlamaya çalışıyor ama onun için bile evden çıkamadılar. (Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Foto: Özge ERGİN

Süreci Yönetmek: Adım B – Her aileyi, anneyi, babayı, çocuğu, yaşlıyı, ayrı düşünmek gerek!

Paketleri bu şekilde standardize ettikten sonra da destekçilerimizi hanelerin nüfus, yaş ve cinsiyet bilgileri noktasında bilgilendirmeye devam ettik. Sadece genel demografik bilgileri-farklılıkları düşünmedik, her hanenin kendisine has değişiklikleri olduğunu bilerek ilerlemek istedik. Hanelerdeki:

- Yaşlılar – Özellikle istediği şeyler var mı? İlaçlarına ulaşabiliyor mu?
- Hastalar – Yatalak mı? Hasta bezi veya ilaç ihtiyacı var mı?
- Engelliler – Nasıl bir engeli var? Özel bir medikal ürüne ihtiyaç duyuyor mu?
- Gluten, şeker veya besin hassasiyeti olanlar? Özel bir yiyecek türüne ihtiyaç duyuyor mu?
- Bebekler – Kaç numara ve marka bebek bezi? Hangi marka ve numara mamayı kullanıyor?
- Çocuklar – İsteyebilecekleri bir kutu oyunu, kırtasiye malzemesi olur muydu?

Yukarıdaki maddeler hem desteğe ihtiyaç duyan ailelerden duyduklarımızdan hem destekçilerimizden gelen yönlendirmelerden oluşturuldu.

“Şunu çok iyi biliyorduk. Belediyelerin göndereceği destek paketleri de tabii iyi bir şey ama olay iki paket makarna ve süt göndererek bitecek bir şey değil! Hanede çocuk var onun mamasının markasını bezinin markasını bilmemiz gerekli. Yoksa destekçinin göndereceği şey ya eksik ya da faydasız olur! Hijyen noktasında belediyelerin kolisinde tuvalet kağıdını görmiyorduk! Ya da biz hanedeki kadınları da düşünmeliyiz dedik ve her iki paketimize de ped koyduk!” (Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

TANEYLE BEBEK BEZİ SATIN ALMA...

Görüştüğümüz ailelerin mahallelerindeki bakkalda bebek bezlerinin veya kadın pedlerinin tane ile satıldığını öğrendik. Biz paketlerimizi oluştururken içine kadın pedlerini de koyuyorduk zaten. Çünkü bunun da temel bir ihtiyaç olduğunu biliyoruz. (Derin yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Süreci Yönetmek: Adım C – Sadece bebek bezi ve mama için ayrı destekçi grubu oluşturduk!

Aynı anda çok fazla haneye ulaşmaya çalışıyorduk ve bunlar içinde en kırılgan olanlarının taleplerini öncelikle ve sürekli karşılamaya çalıştığımız için bebekli hanelere sadece bez, mama ve süt yardımını sürekli yapabilecek destekçilerden ayrı bir grup oluşturduk. Aradan geçen bu zamana kadar sürede çocuklara ve bebeklere besin sağlamak bizim hala en önemli gündemimizi oluşturuyor.

BEBEKLER İÇİN ZAMAN KORKUNÇ BİR HIZDA ALEYHİMİZE İLERLİYORDU...

Bazı örnekler pandeminin hayatları kısa zamanda nasıl değiştirdiğini çok iyi bir şekilde anlatıyor!

Bir anne ile konuşuyordum. Pandeminin başında 5 numara bebek bezi kullanırken artık 4 numara kullanıyorum dedi bana... Biz daha önce 5 numara göndermişiz ama bebek de süreçten çok olumsuz etkilenmiş ve şimdi kilo kaybı nedeniyle 4 numara kullanmaya başlamış... Dondum kaldım annenin bu sözlerini duyunca. O gün arkadaşlarıma dedim ki gıdanın yanı sıra sadece bebek bezi ve mama göndereceğimiz anneleri ayrıca listeyelim. Bebekler mamasız, bezsiz kalsın. Öyle yaptık. Bebekler ya da çocuklar neden bu işin kurbanı olsun?!? (Derin Yoksulluk Ağrı Gönüllüsü)

DESTEK ALANLARIN PANDEMİ ALGISI VE GÜVEN HİSSİ

Süreç içerisinde dayanışma açısından destek alanların sürece ilişkin düşüncelerine baktığımızda, belirsizliğin yarattığı endişe, sokağa çıkamamanın getirdiği geçim korkusu ve sosyal – yardım sisteminden yararlanamayacak olmanın verdiği tedirginlik belirgin şekilde görülüyor.

İLK TEPKİ - NE YAPACAĞIZ!

Ben ölüm korkusu duydum ilk duyduğumda. Bulaşıcı hastalık var dediler. Aşırı derecede yasaklar oldu. Psikolojikman korkular oldu bizde, çocuklarda. Dışarı çıkamıyoruz. Çocukların okulu durdu. Ben burada bir derneğe gidiyordum, 3 ay kadar önce. Oradan duydum Hacer Ablayı, gördüm. Bana o zamandan telefonunu vermişti. Ben de arayayım dedim. Yaa başka pek çok yere zaten başvuruyorduk, Kaymakam'a falan ama sonuç alamıyorduk. Bana diyordu evraklarınız eksik, e neresi eksik. O da verecekleri bir kereye mahsus 300 TL... Bizde hep böyleydi hayat babam 65 yaşında hala çöpe çıkar. (Katı Atık Toplayıcısı, Kadın, 3 çocuklu, Eşi Hapiste)

Çünkü pek çok kişi belediyelere, kaymakamlıklara, Aile Bakanlığı'na uzun zamandan beri farklı başlıklarda başvuruyor ve ancak kısıtla birkaç başlıkta yardım alabiliyordu. Bu yardımları almak için de ciddi bir prosedür-evrak takibi yapmak durumundaydılar. Sosyal yardım sisteminin yavaş işleyişine ve kısıtlı orandaki faydasına ilişkin bu algı, pandemi zamanında birdenbire karşılaştıkları:

- Sokağa çıkma yasağı,
- İşsizlik,
- Hastalık korkusu ile evden çıkamama başlıkları birleşince, mevcut sistemin kendilerine sınırlı bir yardımı olacağını algılıyorlar.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Aileler için dayanışma ağının en önemli yanı kısa süre içerisinde onların acil ihtiyaçlarının karşılanması olmuş. Çünkü alternatif olarak başvurabilecekleri yerlerdeki daha önceki deneyimlerinden öğrendikleri, uzun bekleme süreleri ve olumsuz sonuçlanan başvurular nedeniyle hayal kırıklığı yaşamışlar.

BAŞKA YERLERDEN AKSAR SİZDEN AKSAMAZ!

Şimdi biz çocuklarımızı dahi okula gönderdiğimizde ikinci sınıf insan muamelesi görüyoruz. Çocuğa "Çingenesin sen gelme" diyor diğer çocuklar. Çocuğumun dersleri iyi ama bu lafı duyunca okula gitmek istemiyor. ... Pandemi'den önce Kaymakamlığa gittim başvurduğum, hiçbir şey çıkmadı. Neden çıkmadığını da söylemiyorlar. Sonra öğrendik eşimin arabası var diyeymiş. Ya araba hurda hurda, dışarıda polis görünce ceza yazıyor her sene!!! Ha 2 sene önce İBB'den bir 350 TL aldık o kadar... Şimdi siz sağolun gönderiyorsunuz her ayın 15'inde falan kapıya arabayla her şey geliyor. Biliyorum gelecek! (Katı Atık Toplayıcısı, Bekar anne, 3 çocuklu)

Ailelerin sosyal yardım sistemine ilişkin değerlendirmelerinde bir güven eksikliği söz konusu,

- Öncelikle nereye ve ne için başvuracaklarını bilememeleri,
- Bürokratik sürecin çok uzun sürmesi,
- Telefonda karşı tarafa derdini anlatamama,
- Başvuru sonrası süreci nasıl takip edeceklerini bilememe,
- Aldıkları bir yardımın fark etmedikleri bir hukuki değişiklikle kesilmesi gibi nedenlerle hayatlarına öngörülebilir bir şekilde bakamıyorlar.

BİR GÜN BİR YERDE BİR ŞEY DAĞITMIŞLAR...

Benim eşim konfeksiyon işçisi, ama hastalık gelince kapadılar. Zaten sigortasızdı. Yıllarca çalıştı aynı yerde ama sigortası olmadığı için işsizlik maaşı da alamadı. Belediyeden çocuklara bir yardım alıyorduk. Ne için başka nereye başvuracağız bilmiyorum... Bir gün geçen ay alt sokaktan bir şey duyduk adamın biri geliyor LCW kıyafet çeki dağıtıyor. Kimdir nedir bilmiyoruz. Kalktık gittik adam gitmiş. Sürekli duyuyoruz böyle şeyleri. Aslında var ya insanlar birbirlerinden saklıyor, burs veren, yardım eden yerleri. Başkası yararlanmasın diye!!! (Ev kadını, 3 çocuklu)

Bu nedenle destek alan ailelerinin genel refleksi, sürekli biçimde, etraflarında yardım yapılan kanalları tarama mantığı üzerine kurulu. Çünkü, hem yeterli yardımı alamıyorlar hem de bu yardımın kesilmeyeceğinin garantisi olmadığını düşünüyorlar. Hatta bazılarının yardım yapan yerleri, kısıtlı kaynak olduğu varsayımı ile diğerlerinden sakladığını söylüyorlar.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

YAŞLI ÇİFT - O. Amca, 73 - M. Teyze 70 Yaşında

Kaymakamlıktan yardım istedim! 1000 TL yardım veriyorlarmış ya, bana vermediler. Belediye-ye gittim. Biz yardım etmiyoruz dediler. Bari dedim yemek gönderin sıcak yemek yapamıyoruz biz yaşıyoruz. O da yok. Ben koah hastasıyım ve bu yaşında hala çıkıp karton kağıt topluyorum, eski arabayla satıyorum. Bu araba aslında trafikten men! men! Çıktım mı ceza yazıyorlar ama mecburum, artık gücüm yok taşımaya. Karım 70 yaşında, çamaşır makinası bazen çalışır bazen çalışmaz. Zaten astım hastası karım da. Romatizma da var... Hacer'i duyduk, sizi duyduk komşudan Allah razı olsun. Bir kere konuştuk, birkaç gün sonra bizim de paketlerimiz geldi.

TÜM BUNLAR OLURKEN KAMUNUN POZİSYONU NASILDI?

Bizim görüştüğümüz ailelerin bizden başka yerlere de başvurduğunu ve yardım beklediğini onlardan duyuyorduk. Aslında tüm sürecin etkin bir kamu yönetimi politikası çözüm seti ile yönetilmesi gerektiğine inanıyorduk. Ancak hem biz sivil toplum hem de kamu oldukça hazırlıksızdık.

Hızlı Karar ve Uygulama Gerekliği

Dünya'da en gelişmiş devletlerin bile aksiyon almakta zorlandığı pandemi koşullarında, sivil toplumun en önemli avantajının hızlı karar alma ve uygulama olduğuna inanıyoruz. Çünkü sivil toplum kurumları **uzun yıllardır sahada yer alıyorsa** ailelerle birlikte mahalleleri ve çevresini çok iyi tanıyan gönüllü kadrolarına sahip olabiliyor. Pandemi gibi kriz anlarında da sahip olduğu bu sosyal güven ağını destekçi ve ihtiyaç sahipleri ile çok hızlı şekilde buluşturabiliyor.

Kamunun, ihtiyaç sahibi aileleri saptaması, hanedeki bireylerin farklılıklarına göre sınıflandırılması ve hele hele aynı yardımların hanelerin güvendiği ürün kaliteleri ile karşılanması son derece zaman alan ve bazı durumlarda (hanelere maske dağıtımı gibi) kısa zamanda gerçekleştirilemeyecek faaliyetlerdir.

Kamuya Yönelik Güven Eksikliği ve Bürokratik Çarkların İnsaniliği Şüphesi

Destekçilerimizle yaptığımız görüşmelerde, kamu ve yarı kamu sivil toplum örgütlerine yardım yapmaya çekindiklerini belirtiyorlar. Hem yardımlarının yerine ulaşip ulaşmayacağına yönelik şüphe hem de bürokrasi çarklarının içinde en ihtiyaç sahibi ailelerin saptanmasına yönelik sistemin yeteri kadar insani olmayacağı düşüncesi, yardımların bir kısmının kamudan uzaklaşıp bizim gibi sivil toplum kuruluşlarına yönelmesine neden olmuştur.

İnsanların Nereye Başvuracaklarını Bilmemeleri

İletişimde olduğumuz ailelerden, kamudan yardım alırken karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin duyduğumuz en öncelikli sıkıntı, süreçlere ilişkin ulaşabilecekleri, kolayca anlayabilecekleri ve takip edebilecekleri yönergelerin eksikliğidir!

Öncelikle çok sayıda aile, tam olarak nereye başvuracağını bilemediğini söylemektedir. Büyükşehir,

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

İlçe belediyeleri ve kaymakamlıklardan hangi yardımları, nasıl alacağını tam olarak bilemeyen geniş bir kitle söz konusudur.

Bu süreçte mahallelerde en çok başvuru muhtarların da süreçlere ilişkin tam bilgiye sahip olmadığı görülmektedir.

NEREYE, NASIL BAŞVURACAĞIZ, BİLMİYORUZ?

Hanelerin en önemli sorunu, hangi yardım için nereye ve nasıl başvuracaklarını bilmemeleridir! Başvuru süreçlerindeki bürokrasinin de yardımlara zamanında ulaşmada önemli bir sorun olduğu belirtilmektedir.

Bizim bir muhtarımız vardı eskiden o çok iyi yönlendirebiliyordu. Ama sonra şimdi başka bir muhtar var ve hiç yönlendiremedi beni. Ben kendim gittim, kaymakamlığa ama sora sora yani. Bir kağıt alınması lazımmiş o yok diye vermediler başvuramadım. (Anne, 35 -45, Çocuğu engelli)

Bana dediler ki şuraya gideceksin gittim. Başka yer dediler, gittim. Sonra işte, evrakta birisi mühür vurmamış, ben de fark etmedim. O mühür olmazsa olmuyormuş. Ben nereden bileyim mühür mü takip edeceğim bu halimle (Anne, 25 - 35, 3 çocuklu)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

SOSYAL AFET ZAMANLARINDA, SİVİL TOPLUM - DERİN YOKSULLUK AĞI VE KAMU VE KAMU BENZERİ BÜROKRATİK YAPILAR

Sosyal afet zamanlarında en doğru çözümü en kısa sürede ulaştırabilmenin ve sorunlar aileleri henüz etkilemeden proaktif olarak önlem alınmasının önemine inanıyoruz!

Pandemi zamanında yaptığımız çalışmalarda da en başından farklı sosyal profillere göre derin yoksulluğun etkilerini öngörerek hareket eden bir sivil toplum kuruluşu olmaya çalıştık. Aşağıdaki tabloda bizim yöntemlerimizle faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşunun bürokratik ve büyük ölçekli çalışan kuruluşlara göre hangi alanlarda daha etkin olduğunu anlatmaya çalışıyoruz.

	Derin Yoksulluk Ağı Sivil Toplum Kuruluşları	Kamu ve Kamu Benzeri Bürokratik Yapılar
AİLELERİN VE FARKLI PROFİLLERİN TESBİTİ	Özellikle aileleri ve mahalleleri yakından-gönüllüleriyle biliyor.	Fazla ayrıntıya sahip olsa da yakından dokunamayabiliyor.
PROFİLLERE GÖRE SORUNLARIN TESBİTİ	Birebir evleri ziyaret ederek ya da telefonda görüşerek ihtiyaç tespiti yapılıyor.	Çocukların kaç aylık olduğunu bilebilir ama mama markasını ve numarasını bilmesi çok zaman alır.
AKSİYON ALMA HIZI	Kendisine gelen destekçilerin yardımcı olma isteği en önemli hız kaynağımız.	Merkezden taşraya ve oradan da mahallelere uzanan silsile yolu çok zaman alıcı.
YARDIMLARIN KALİTESİ	Destekçimizin bütçesine bağlı olarak piyasada var olan ürün ve markalarla çözüm.	Büyük ölçekli satın alım ihalelerine özel, daha önce denenmemiş tür ve kalitede ürünler olabiliyor.
YARDIMLARIN ULAŞMA HIZI	Süpermarketlerin teslimat hızlarına bağlıyız, 1-5 gün arası. Sadece başlangıçta 5 güne çıktı!	Bürokrasinin satın alma ve dağıtım hızında bu süre haftalar alabiliyor.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

GIDA SADECE DERİN YOKSULLUĞUN BAŞI, ASLINDA HER ŞEYE İHTİYAÇ VAR

Destekçilerimizle oluşturduğumuz dayanışma ağıımız, Mart ayının başında, hanelerden öncelikli ve acil şekilde gıda yardımı yapılması gerektiği talebini alıyordu ve buna uygun olarak pek çok destekçimizi bu şekilde yönlendirdik hala da yönlendiriyoruz; ancak sonrasında net bir şekilde anlaşıldı ki, mesele sadece pandemi de ortaya çıkan bir temel besin maddesi yoksulluğu değil! Kira yardımından, kırtasiye yardımına, hasta bezi yardımından, psikolojik yardıma uzanan çerçevede hanelere destek verilmesine ihtiyaç var. Çünkü temel gıda ve bebek ürünlerini içeren başlıklar, diğer başlıkların önünde yer alsada, aslında dayanışma ağı olarak hayatın sürdürülebilir kılınması için hayatın pek çok farklı alanında hanelere destek verilmesi gerekiyor.

Uzun yıllardır, son derece ağır koşullarda barınan, düzenli gelire sahip olmayan ve sürekli-kronik hastalıklarla mücadele eden hanelere temel besin maddeleri yardımı öncelikliydi. Bu nedenle Derin Yoksulluk Ağı bu konuya öncelik ve ağırlık veriyor; ancak sadece bu başlık noktasında yardımlarda bulunmak,

- Hem yeterli değil,
- Hem de hanelerin uzun yıllardır içinde bulunduğu derin yoksulluk sarmalından kurtulmalarına orta ve uzun vadede imkan-fırsat sağlamıyor.

Hayatın eğitim, fiziksel ve zihinsel sağlık, kültür veya en basit günlük yaşam konularında da hanelere destek verilmesine ihtiyaç var, hanelerimizden örneklerimiz pek çok:

Destekçiler sayesinde çocuklar sabahları sağlıklı şekilde beslenebildiler, bu harika; ancak çocukların eğitimlerine devam edebilmesi için bir tablet, tabletin internete bağlanması için abonelik gerekiyor,

"Allah sizden razı olsun, vallahi ne olurdu halimiz bilmiyorum. Ben garsonluk yapıyordum ama otel işler azalınca bizi çıkarttı; şimdi günlük işlere gidiyorum ama yetmiyor. Haftada bir iki gün iş oluyor. Günlük 100 - 130 lira ancak kazanıyorum gittiğimde de. Şimdi bizim evde bir küçük telefon var, üst komşu da sağolsun internetini açtı, şimdilik sorun etmiyor faturayı ama nereye kadar. Hem o telefonun ekranı küçücük, 2 çocuğun dersleri de aynı saatte EBA'da Hep birbiri ile çakışıyor. Biri o izliyor ama diğeri o sırada kalıyor..." (35 - 45, Yalnız Baba)

Yalnız annemiz ya da babamız destekçilerin kira yardımı ile biraz daha rahatladı; ancak yalnız annenin haneyi ayakta tutmak için mücadele verirken psikolojik olarak dayanabilmesi için psikolojik rehberlik yardımı da gerekiyor,

"Şimdi gıda geliyor çok sağ olun! Onu düşünmek zorunda değilim Allaha Allah!! Allah bin kere razı olsun! Zaten işsizim uzun süredir. Hiçbir yerde iş yok. Boşandıktan sonra eski eşim de sonra çok destek olmuyor. Babamın evine döndük. Onunla yaşıyoruz. Siz bilemezsiniz bir çocuğun sorumluluğunun size teslim edilmesini! Onun her şeyini düşünüyorsunuz, düşünmeniz gerekiyor. Ben hamileydim eşimden ayrıldığımda, çıldıracak gibi oluyordum. Bazen sadece dışarı çıkıp bir çay içmek için bile paranız yok. Biri ile konuşup sohbet etmek istiyorsunuz. Yol parası, dışarı çıkınca her şey para..." (30 - 35, Yalnız Anne)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Yaşlı teyzemiz için market alışverişi yapıldı, evine ulaştırıldı; ancak kendisinin telefondan-internette hastane randevusu alabilmesi için, maaşının bankadan çekilmesi için veya sadece sohbet etmek için bir insana ihtiyacı oluyor,

"Sizi iyi ki varsınız evladım, sağ olun. Markete gidiyorlar, alıyorlar. Marketten de geliyor her şeyim ama şimdi ben mesela hastaneden randevu alamıyorum. Nasıl yapılır bilmiyorum. İnternet bilmiyorum. Bana bu konuda da yardım gerekti. Eskiden hastaneye yürüyerek giderdim. Şimdi korkuyorum hastalıktan... Yalnızım evde, eskiden arkadaşlarla buluşur adaya giderdik ama şimdi çıkamıyoruz hepimiz korkuyoruz..." (83, Kadın, yalnız yaşıyor)

Çocuklarını çöp toplayarak geçindirmeye çalışan anne, hapisteki kocasına para göndermek istiyor ve çocuklarını yeni, sağlıklı bir yatağa kavuşturmayı ve derslerini çalışma masasında çalışmalarını istiyor,

"Şimdi benim eşim cezaevinde, çocukların odasına Allah razı olsun bunları (dolaplı - yataklı çocuk odası takımı ve çalışma masası) aldılar. Çekyatları da atmayacağım sokağa. Kullanılmazlar zaten, bu zamana kadar yoktu çaremiz ondan kullandık... Sokağa atmayacağım kış geldiğinde yakacağım sobada. Ne olacağı belli değil önümüzün. Çocuklara bilgisayar da gelecekmış Allah razı olsun. Dersleri iyi ama öğretmen bizimle çok ilgilenemiyor. E kaç kişilik sınıf, okula gidemediklerinde kaldı çocuklar okuldan." (25 - 35, Anne, üç çocuklu)

Memleketlerinden uzakta bir fabrikada çalışan ve dayanışma ağıımızı duyan işçilerin eve dönebilmek için yol parasına ihtiyacı oluyor,

"Fabrika virüsten kapandı. İki arkadaşıyla ortada kaldık. Beylikdüzü'ne geldik. Bir otelde kalacağız paramız yok. Sonra bir kahvehane de otururken Hacer hanımın adını duyduk. Telefonla aradık sağolsun Büyükşehir'i aradı bir otel ayarladı. Sonra memleketimize dönmek için yol parası ayarlandı." (Mevsimlik işçi)

Kronik hastası olan veya yatalak hastasına evde bakmak durumunda olan hanelerin yetişkin bezi- ne, ventilatör makinesine veya doldurulması gereken oksijen tüplerine ihtiyacı oluyor. Bu ihtiyaçları için pandemi yasakları sırasında imkan bulamadılar. 73 yaşında koah hastası anlatıyor:

"Eve kapandık. Ben oksijen tüpü ile yaşıyorum. Tüpü dolduramıyorum param yok. Belediyeyi, zabıta'yı arıyorum tüpü dolduracağım yerde kapanmış. Oksijen olmasa ölürüm. Hacer'i aradım son çare. Sokağa çıkma yasağı var. Bir arkadaşını aramış, arkadaşı bir hastanedeki arkadaşını, bir oksijen makinesi buldular. Sağ olsunlar sokağı çıkma izni alarak bana yetiştirdiler."

"Bak amcanızın bu tüplerinin ayda bir doldurulması gerek, bir büyük oksijen tüpü 40 liraya doluyor... Ben bir şey diyebilir miyim bizim birikmiş elektrik borcumuz var. Sürekli avukatlar arıyorlar işte şöyle haciz böyle hapis diye bastırıyorlar ama yok paramız!!! Çöp toplayarak para kazanıyoruz." (30 - 40, Evli, 3 çocuklu hane, Eşi KOAH hastası)

Haneye destekçimizin gönderdiği besin maddeleri ile kahvaltılarını yaptıkları için çok mutlu olan ailemiz akşam yemeğine kadar besinleri saklayabileceği düzgün çalışan bir buzdolabı ve yemek pişirirken kullanacağı doğalgazının faturasının ödenmesine ihtiyaç duyuyor.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

“Akşama sofraya kuramadım evde bir şey yoktu aç yattık, size yazmıştım. Sabah öğleye doğru sizin paketler geldi. Kahvaltımızı yaptık... Allah razı olsun!!!” (Anne, Katı atık toplayıcısı)

Destekçilerimizin yardımda bulunduğu bir haneye, özel bir engelli ayakkabısı yardımında da bulundu. Çünkü hane bu özel ayakkabının parasını karşılayamayacak durumdaydı.

Bunlar ve benzeri örnekler daha da arttırılabilir; ancak burada özellikle fark edilmesini istediğimiz şey:

- Derin yoksulluğun ne sadece bir temel gıda problemi olduğu,
- Ne de bir ya da birkaç defaya mahsus yardımlarla çözülebilecek bir sorun olduğu bilgisini dikkate almadan yapılacakların sürdürülebilir olmayacağıdır.

Bu nedenle, dayanışma ağını pek çok farklı başlıkta destek sunan bir yapı olarak genişletmenin doğru olduğuna inandık ve destekçilerimizin de tavsiyesiyle dayanışmacıları buluşturduk. Bu başlıklar incelendiğinde, konunun sadece basit-temel yiyecek maddeleri olmadığı görülecektir. Derin yoksulluk hem maddi hem de manevi pek çok alanda kendisini göstermektedir. Çünkü aslında dayanışma ağları ile kapsanmak istenen aileler sadece pandemi ile derin yoksulluk içine düşmüş aileler değil uzun yıllardır konvansiyonel sebeplerle derin yoksulluk içinde bulunan ailelerdir. Ama Pandemi gibi bütün dünyayı etkileyen kriz dönemlerinde en riskli gruplar da bu ailelerdir.

Foto: Özge ERGİN

DESTEKÇİLERİMİZ VE DERİN YOKSULLUK AĞINA İLİŞKİN ALGILARI - GÜZEL VE BÜYÜK DAYANIŞMAMIZ – DESTEKÇİ SAYIMIZ VE MEVCUT DURUMUMUZ

Derin Yoksulluk Ağı'nın 2000'den fazla haneye öncelikle gıda ancak sorasında onlarca farklı başlıkta ulaşmasını sağlayan 786 bireysel destekçimiz oldu. Bu destekçilerin dışında da bir kurumsal firma 182 adet gıda kolisini ailelere ilettiler. Ayrıca bu güzel ve büyük dayanışmayı, bütçesi uygun olan 117 destekçimiz de önümüzdeki Aralık ayına kadar devam ettireceğini, ailelerin ihtiyaçlarını düzenli şekilde temin edeceğini söyledi ve yardımlarına devam ediyor.

NEDEN DYA'YA YARDIM ETMİŞ DE BAŞKA YERE DEĞİL?

Destekçilerimiz, Derin Yoksulluk Ağı içinde dayanışmaya katkı göstermelerinin en önemli nedenleri olarak,

- Tanıdık referansı,
- Derin Yoksulluk Ağı'nın pandemi döneminde hiçbir şekilde para bağıışı almaması,
- Yardım edilen ailelerin gerçekten ihtiyaç sahibi olduğunu hissetmeleri,
- Yardımı yaptıklarında sonucunu teslimata kadar SMS mesajı ile görebilmeleri ve bu şekilde faydalı bir şey yaptıklarını hemen hissetmeleri olarak belirtmektedirler.

Dayanışmaya katılan destekçilerimiz, son yıllarda para bağıışı yapılan derneklere karşı mesafeli olmaya başladıklarını, tam anlamıyla güvenemediklerini belirtiyorlar. Bu güvensizliğin olduğu ortamda da yardım yaparken arada bir tanıdığın olmasını istiyorlar. Çünkü bağıışlarının gerçekten ihtiyaç sahiplerine ulaşmayabileceği endişesini taşıyorlar.

Öncelikle isminizi kızımın referansı var yani ondan duydum. Bütün o şeyleri o iyi bildiği için dernekleri iyi bildiği için size yaptım. Yani başka yerler var. Bilmiyorum yaşınız yeter mi evladım mesela, kalktılar Bosna'ya para topladılar. Ben küçük canlı örgütleri daha çok seviyorum açık söyleyeyim. Büyük örgütler o kadar insan odaklı olamıyorlar zamanla... İlla kötü bir şey olmak zorunda değil ama böyle oluyor zamanla... Kötü bir şey olarak sonra paraları verememişler falan, oldu bunlar Türkiye'de. Şimdi de duyuyoruz isim vermiyim ama kimler kimler hem. Siz para almıyordunuz. Biz yapıyorduk alışverişi. Hiçbir şey yok böyle olunca şüphe anlamında... Ha ailelerin de ihtiyaç sahibi olduğuna inanıyorum. Kızım çünkü dedi bana anne tek tek ilgilendikleri aileler bunlar diye söyledi... Paket gidince nasıl hissettim, eee, çok mutlu oldum. (63, Kadın, Emekli Uzman)

Şimdi ben yurt dışında olduğum için sosyal kurumlarda olup bitenlerden uzaklaştım. Biraz bu nedenle memleketle bağı tanıdığım insanlardan kuruyorum. Ne olup bittiğini öğreniyorsun o güvendiğin arkadaşlarından. Covid zamanında çok ciddi bir soruna başlandı devlet de ortada pek yok gibi geldi dışarıdan bakınca. Benim için en önemlisi referans! Önemli bir referans arkadaşımın sizi bilmesi. İçinde, olduğu yerde, sadece insan olmalarına bakılacağını biliyorum. Irk, etnisite, din, cinsiyet ayrımı yapmayacağına ilişkin güçlü bir güvenim var size, sizi tanıyan arkadaşımın kaynaklı. (50+, Erkek, IT Sektörü Uzman)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Medyascope'da Hacer ile yapılan, yardım alan ailelerden birinin hikayesi beni çok çarptı! Talep listesinin 5 numara çocuk bezini istediğini anlattı. Annenin 4 numaralı çocuk bezi istediğini daha sonra. Önce 5 numara istiyor sonra da 4 numaraya düşmüş çocuğun bedeni. Çünkü çocuk zayıflamış anlatırken bence bu düzenin en doğru metaforu bence gerçekliği ta kendisi. Sonra instagram'dan bulabildiğim bütün sosyal kaynaklardan Derin Yoksulluk Ağı'na ulaşmaya çalıştım. Benim hiç bilmediğim derinlikte bir dünyaya baktığınızı gördüm. Çiçekçinin, kağıt toplayıcının, baloncunun ne yaptığına ilişkin çok az şey biliyordum meğerse... Bakın bir de ne vardı sizde biliyor musunuz! IBAN gönderilmesine tepki vardı insanlarda! İnsanlar devlet IBAN yayınlayıp para isteyince sevmeyiler. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin askıda faturası da bu nedenle olumlu oldu. Size de bence böyle oldu. Para almadan sadece bize yol gösterdiniz nereye yardım yapmamıza ilişkin. (65+, Belgesel Yapımcısı)

Beni burada çeken şeylerden biri kişisel dokunuşun çok görebileceğim şekilde olmasıydı. Ben orada ilk yardım yaptığımızda orada gördüm ki, siz aile ile iletişim halindesiniz. Çocukları kaç yaşında, neye ihtiyacı var, çocuğun kitabını dahi konuşuyoruz. Sizin bu kadar detayda bunu sağlamanız çok önemli. Detaylıca her şey! Alışverişi zaten biz-ben yapıyoruz. Onu değil bunu seçeyim, bak, çocuk bu kitabı da okur. O bile o kadar güzel bir heyecan ki :). Teslim edildi mesajı geliyor marketten, iyi bir şey yaptım diyorsun. (Üst Düzey Yönetici, 40+, Kadın)

DESTEKÇİLERİN EN ÖNEMLİ DUYGUSU “BİZİM BİR BORCUMUZ VAR!” – “KURMAMIZ GEREKEN İLİŞKİ GÖZ HIZASINDA BİR İLİŞKİ, ÜSTTEN BAKMAYAN YANI!”

Destekçilerimiz, birlikte yaptığımız dayanışmanın bir yardım/sadaka olarak görülmemesi gerektiğini bunun insani bir anlayışla yapılan bir tür dezavantajlılara ödemeleri gereken bir borç olduğunu düşünüyorlar.

Dayanışma içinde olmak bir zorunluluk insan olmanın zorunluluğu bir borç bu bizim insanlığa borcumuz bu yaptığımız şey. Mutlu olanın mutsuz olana borcu var. Kendisine yetecek kadar olanın yetemeyecek olana borcu var. Derin Yoksulluk Ağı'na şu kadar yardım yapıyorum da demiyorum. Borcumdu bu benim onu ödüyorum. Borcumu öderken en iyi şekilde ödememe yardımcı oluyorsunuz. Nasıl? İşte hanede kimler var soruyorum. Yaşlı bir birey varsa tavuk yollayacağım, çocuk varsa ona uygun bir şey alacağım... Derin Yoksulluk Ağı bir hiyerarşi oluşturmadan göz hizasında bir ilişki kuruyor. Dayanışma dediğimiz şey bir hiyerarşi olursa sadaka zorlama olur dayanışma göz hizasında bir şey. (65+, Kadın)

Bakın “Zenginlerin fakirlere borcu var” diye bir laf var bir filmde. Yol ayrımı filminde geçiyor zenginler, fakirlere iyilik yapmıyor borcunu ödüyor. Hepiniz çalışıyorsunuz, kazanabileceğiniz para belli, aile zamanında bir şey yapmadıysa, hazıra konan tipiz o zamanda, ben neye inanıyorum her zenginliğin altında başkalarının hakkı olduğuna inanıyorum. (63, Emekli Uzman)

Destekçilerimiz dayanışma ağında kendilerini bu borcun sahibi olarak görseler de aslında derin yoksullukla ilgili sorunların devlet tarafından sistemli ve kalıcı şekilde çözülmesi gerektiğini de belirtiyorlar.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Gönüllü ağlar, STK'lar çok önemli fakat şöyle de bir tehlikesi de var aslında, yoksulluk, eşitsizlik veya derin yoksulluk ile ilgili çalışmalar STK'ların sorumluluğu haline gelmesi sorun. Kamunun varlığı demek, temel hizmetlerin temel ihtiyaçların giderilmesi demek. Sizler gibi gönüllü ağların üzerine kalması durumu iyi bir durum değil! Bu tür temel ihtiyaçların devlet tarafından yapılması gerekiyor, sorunların çözülmesi, ihtiyaçları devletin karşılaması gerek! (50+, Erkek, IT Sektörü Uzman)

DESTEKÇİLERİMİZİN ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEM İÇİN ÖNERİLERİ

Destekçilerimiz önümüzdeki dönemde de şimdiye kadar olan çalışmalarımızın devam etmesi gerektiğini vurguluyorlar, çünkü onlara göre pandeminin ne zaman tam anlamıyla geçeceği ve aşının bulunması ile hayatın eski haline döneceği belli değil. Devletlerin de sorumlulukları yerine getirecek şekilde doğru, sistemli ve kapsamlı çözümleri hala sağlayamadığını düşünüyorlar.

Bu belirsizlik altında özellikle gıda desteklerinin ve özellikle bebek ve çocuklara dokunan çalışmaların yapılması gerektiğini belirtiyorlar.

Öncelikli kısma dokunduğunuzu biliyorum. Bu kısma dokunmaya devam etmeniz gerektiğini düşünüyorum. Sürdürülmezse olmaz, hiçbir şey geçmedi daha! Mesela ben Caddebostan'dan kişisel olarak dokunduğum insanlar var. İşte 2 gün çiçek alıyorsam 5 gün alamıyor sürdürülebilir kılmak dediğim bu. Peki o alamadığım günler o insanlar ne yapıyorlar! Yardımları sürekli devam ettirmemiz gerektiğini düşünüyorum. (Üst Düzey Yönetici, 40+, Kadın)

En korkulacak şey devletlerin kendi üzerine düşeni yapmamak ve yerine hem önlemleri almayıp bir de bunlar yapılmış gibi halkları suçlaması olur. Tamamen sorumluluktan uzak olabilecek en tehlikeli şey bu tür ülkelerdeki bu tutum bence. Ben kötü deneyimlerin yaşanabileceğini düşünüyorum. Bir sorunu tanımadığınız zaman ona dair önlemler almadığınız zaman yıkıcı olabilir. Önümüzü görmek zor, ne zaman biteceği de belli değil! (50+, Erkek, IT Sektörü Uzman)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

TÜRKİYE'DE GELİR DAĞILIMI YOKSULLUK VE DERİN YOKSULLUK

Yoksulluğu ve Derin yoksulluğu anlayabilmemiz için öncelikle Türkiye'deki kişilerin gelir dağılımından aldıkları paylara bakmak gerekiyor. Yani ülke içinde üretilen değer pastasından kimlerin ne kadarlık bir dilim aldıklarını inceleyerek gelir dağılımındaki adalete ilişkin fikir sahibi olabiliriz. Bunun için aşağıda yer alan gelir dağılımı tablosuna kısaca bakmak genel dağılıma ilişkin oldukça iyi bir fikir verecektir¹.

Sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı

Anket yılı	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gelir referans yılı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İlk yüzde 20 (En düşük)	5,8	5,8	5,9	6,1	6,2	6,1	6,2	6,3	6,1	6,2
İlk yüzde 20	10,6	10,6	10,6	10,7	10,9	10,7	10,6	10,7	10,6	10,9
İkinci yüzde 20	15,3	15,2	15,3	15,2	15,3	15,2	15,0	14,8	14,8	15,2
Üçüncü yüzde 20	21,9	21,7	21,7	21,4	21,7	21,5	21,1	20,9	20,9	21,4
Son yüzde 20 (En yüksek)	46,4	46,7	46,6	46,6	45,9	46,5	47,2	47,4	47,6	46,3

Yukarıdaki tabloya göre en yüksek gelir dilimindeki %20'lik kesim ülke gelirinden %46.3'lük dilim alabilirken, en alt %20'lik gelir grubundaki kesim ise ancak %6.2'lik pay elde edebilmektedir.

Yani yoksulluk dediğimiz zaman en düşük gelir grubunda yer alanların, toplam paydan diğer gruplardan çok daha düşük bir pay aldığını görebiliyoruz.

RAKAMLARDAN GÜNDELİK HAYATA YOKSULLUĞUN BOYUTLARI 1: MADDİ YOKSULLUK

Rakamların dünyasından daha gündelik hayata yaklaşabilmek ve yoksulluğa biraz daha yakından bakmak için, TÜİK ve Avrupa Birliği tarafından tarif edilen farklı tanımlarını incelediğimizde, Maddi Yoksulluk tanımına geliyoruz:

Maddi Yoksulluk,

1. Çamaşır makinesi,
2. Renkli televizyon,
3. Telefon sahipliği,
4. Otomobil sahipliği,
5. Ekonomik olarak beklenmedik harcamaları yapabilme,
6. Evden uzakta bir haftalık tatil masrafını karşılayabilme,
7. Kıra, konut kredisi, faizli borçları ödeyebilme,

¹ <https://data.tuik.gov.tr/tr/display-bulletin/?bulletin=gelir-ve-yasam-kosullari-arastirmasi-2019-33820>

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

8. İki günde bir et, tavuk, balık içeren yemek yiyebilme ve

9. Evin ısınma ihtiyacını karşılayabilme durumu ile ilgili hane halklarının durumunu yansıtıyor.

Eğer bir hane yukarıdaki maddelerde belirtilen dokuz maddenin en az dördünü karşılamakta güçlük yaşıyorsa “maddi yoksulluk” tanımı içine giriyor. TÜİK istatistiklerine göre maddi yoksulluk oranı 2018 yılında %26,5 iken 2019 yılı anket sonuçlarında 0,2 puan azalarak %26,3 olarak gerçekleşti. Yani ülke nüfusundaki her 4 hanehalkından 1 tanesinin maddi yoksulluk altında yaşadığını ve yukarıdaki 9 maddeden en az 4 tanesine ilişkin harcama yapmakta zorlandığını biliyoruz.

“Bana biri şöyle söyledi ` Bir şey söyleyecem utanıyorum, 6 aydır çocuklar hiç et yemedi. Et ya da tavuk koyar mısınız?” (Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

RAKAMLARDAN GÜNDELİK HAYATA YOKSULLUĞUN BOYUTLARI 2: GÖRELİ YOKSULLUK

Toplumun genel düzeyine göre belli bir sınırın altında gelire sahip olan bireyler görelî anlamda yoksul sayılıyor. Bu mantığa göre uluslararası endekslerde de kullanılan, Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50’sinin, yani yıllık 8892 TL’nin (yıllık 17.784 TL’nin %50’si-her yıl değişir) altında olan hanelerin %14,4 olduğunu görüyoruz.²

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre hesaplanan yoksulluk oranı (%), 2010-2019

Anket yılı	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gelir referans yılı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Medyan gelirin % 40’ına göre	10,3	10,1	10,0	9,1	8,7	8,7	8,4	7,4	7,9	8,3
Medyan gelirin % 50’ına göre	16,9	16,1	16,3	15,0	15,0	14,7	14,3	13,5	13,9	14,4
Medyan gelirin % 60’ına göre	23,8	22,9	22,7	22,4	21,8	21,9	21,2	20,1	21,2	21,3
Medyan gelirin % 70’ına göre	30,6	30,0	30,2	29,5	29,4	29,5	28,7	28,1	28,5	28,5

Ve yukarıdaki tabloya baktığımızda bu durumun son 10 yıldaki tüm ekonomik büyümeye ve diğer `başarılar` rağmen neredeyse stabil olduğunu görüyoruz. Yani 2019 yılı için düşündüğümüz, yıllık 8892 TL’lik geliri 12 aya böldüğümüzde ortaya çıkan 741 TL ile bir ay geçinmeye çalışan haneler olduğunu ve oranının yıllardır stabil kaldığını resmi istatistiklerden biliyoruz.

2 <https://data.tuik.gov.tr/tr/display-bulletin/?bulletin=gelir-ve-yasam-kosullari-arastirmasi-2019-33820#>

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 5'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, 2006-2019

Distribution of annual equivalised household disposable incomes by vigintiles ordered by equivalised household disposable income, 2006-2019

Yüzde 5'lik gruplar - Vigintiles

	Toplam Total	İlk %5 ⁽¹⁾ First vigintile ⁽¹⁾	İkinci %5 Second vigintile	Üçüncü %5 Third vigintile	Dördüncü %5 Fourth vigintile	Beşinci %5 Fifth vigintile	Altıncı %5 Sixth vigintile
2018							
Yüzde (%) - Percentage (%)	100,0	0,9	1,4	1,8	2,0	2,3	2,5
Ortalama (TL) - Mean (TL)	24 199	4 519	6 949	8 471	9 770	11 004	12 186
Medyan (TL) - Median (TL)	17 784	4 737	6 987	8 460	9 765	11 019	12 183
2019							
Yüzde (%) - Percentage (%)	100,0	0,9	1,5	1,8	2,1	2,3	2,6
Ortalama (TL) - Mean (TL)	28 522	5 338	8 301	10 148	11 817	13 342	14 835
Medyan (TL) - Median (TL)	21 584	5 676	8 311	10 117	11 819	13 336	14 842

(Not: 2019 yılı hesaplarının referans yılı 2018 rakamlarıdır!)

En düşük %30'luk gelir grubundaki hanehalklarının, 2019 ve 2018 yılları itibarıyla ortalama veya medyan gelirlerine baktığımızda, konuştuğumuz hane bütçelerinin aylık düzeyi hakkında fikir sahibi olabiliriz.

Özellikle Derin Yoksulluk dediğimiz ve en düşük %5 ve %10'luk kesim hakkında düşünmeye başladığımızda tabloda gördüğümüz kırmızı kare çerçeve içindeki, yıllık 5 ila 8 bin TL'nin altındaki rakamlarla sürdürülmeye çalışılan bir yaşam mücadelesinden bahsediyoruz.

RAKAMLARDAN GÜNDELİK HAYATA YOKSULLUĞUN BOYUTLARI 3: SÜREKLİ YOKSULLUK

Medyan gelirin %60'ına göre sürekli yoksulluk oranı ve bir önceki yıla göre değişimi, 2010-2019

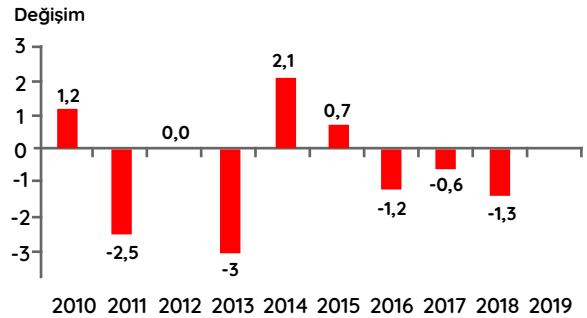
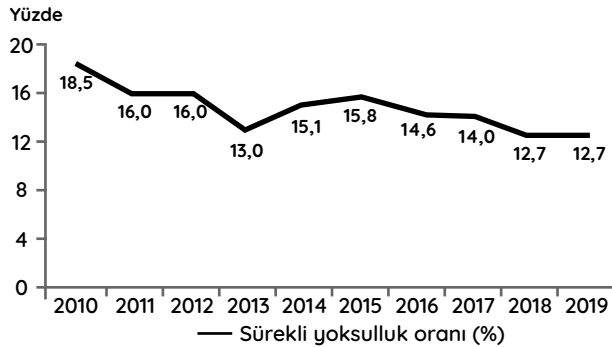

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Burada Şu sylenabilir, “**Bu gelir düzeyinde yaşayan hanelerin oranı deĐiŐmez ama, bazı aileler bu düzeyin üstüne çıkarken bazıları da altına inebilir, yani bir sene durumu kötü olsa da ekonomik büyüme zamanlarında bazı hanelerin durumu iyileŐip, bu yoksulluk tanımının dıŐına çıkabilir!**”

Ancak bu yoruma TK’in ‘**Sürekli Yoksulluk**’ verileri ile baktığımızda, son 3 yılın en az ikisinde bu tanımın içine düŐen hanelerin aynı haneler olduğunu görebiliyoruz. Bu durum 10 yılda azalma eğilimi gösterse de, Türkiye’de hanehalkının en az %12.7’sinin son 10 yılda Sürekli Yoksulluk denen tanıma girdiğini resmi istatistiklerle söyleyebiliyoruz.

RAKAMLARDAN GÜNDELİK HAYATA YOKSULLUĞUN BOYUTLARI 4: PEKİ KAÇ KİŞİDEN BAHSEDİYORUZ?

TK verilerine baktığımızda son iki yıldaki medyan gelirlerinin (2018 için 17.784 TL ve 21.584 TL düzeylerinin %60 altında yıllık gelire sahip olan kişi sayısı, sırasıyla, 16.889.000 ve 17.207.000 kişidir.

Hesabı yaparsak, 2018 yılında 17 milyon civarında kişi, yıllık 10.670 TL ile 2019 yılında ise 17 milyondan fazla kişi yıllık 12.950 TL ile yaşam mücadelesini sürdürmüŐtür.

TÜM BU HESAPLAMALARA DEVLET YARDIMLARI DAHİLDİR!

Tüm bu hesaplamalar içerisinde devletin de olduğunu, işsizlik ödeneklerinden yaŐlılık aylığına, ölüm tazminatlarından sakatlık aylığına kadar pek çok sosyal yardım transferinin yapıldığını bilerek mevcut durumu değerlendirmek gerekmektedir.

HANEHALKINA DAHİL DEVLET YARDIMLARI			
İŞsizlik denekleri	Dul/yetim aylığı	Sakatlık aylığı	EĞitim ile ilgili karŐılıksız burs ve baĐıŐlar
Emekli aylığı	ölüm tazminatı	Malllk aylığı	Aile ve ocuk yardımları
YaŐlılık aylığı İsteğe bağlı emekli aylığı	Hastalık yardımı	Gazilik aylığı	Konut yardımları Diğer sosyal yardımlar

Yukarıda yer alan devlet yardımlarının da bu hesaba dahil olduğunu bilerek mevcut durumu yorumladığımızda, aslında devlet yardımlarının dahi kişileri yoksulluk sarmalından çıkarmaya yetmediğini hem göreli hem de nominal yoksulluk tanımlamaları (Açlık sınırı vb.) zerinden düşünüldüğünde bu yardımların haneleri buldukları noktadan yukarı ve sınırların üzerine taŐıyamadıĐı görülmektedir.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

MADDİ YOKSULLUK GÖSTERGELERİ

Yaşam kalitesini anlamamanın önemli bir yolu da en çok vakit geçirilen evin koşullarını anlamaktan geçiyor. Maddi Yoksulluk göstergeleri de hem Türkiye'deki hanelerin durumunu hem de en yoksul kesimlerin evlerini anlamak mümkündür.

SORU: KONUT VE ÇEVRE SORUNLARI	YILLIK GELİRİ 10.670TL'NİN ALTINDA OLAN HANELERİN İÇİNDEKİ ORAN	TÜM TÜRKİYEDEKİ ORAN
Sızdıran çatı, nemli duvarlar, çürümüş pencere çerçeveleri vb. sorunlar	%57.8	%36.9

Önümüz kış ve Türkiye'de hanelerin genel durumu ve en yoksul kesimlerin hanelerinin durumu aşağıdaki gibi:

SORU: KONUT VE ÇEVRE SORUNLARI	YILLIK GELİRİ 10.670TL'NİN ALTINDA OLAN HANELERİN İÇİNDEKİ ORAN	TÜM TÜRKİYEDEKİ ORAN
Konutun izolasyonundan dolayı ısınma sorunu	%60.1	%39.3'

Veya mutfağımızda pişen yiyeceklerin içeriğinden de yaşam kalitesi konusuna yaklaşabiliriz:

SORU: KONUT VE ÇEVRE SORUNLARI	YILLIK GELİRİ 10.670TL'NİN ALTINDA OLAN HANELERİN İÇİNDEKİ ORAN	TÜM TÜRKİYEDEKİ ORAN
İki günde bir et, tavuk ya da balık içeren yemek masrafının karşılanabilme durumu	%38.2'i karşılayabiliyor	%66.4'ü karşılayabiliyor

Ya da konuya sosyal yaşam üzerinden yaklaşırsak, senede 1 kere evden uzakta bir tatil yapabileme:

SORU: SOSYAL YAŞAM	YILLIK GELİRİ 10.670TL'NİN ALTINDA OLAN HANELERİN İÇİNDEKİ ORAN	TÜM TÜRKİYEDEKİ ORAN
Evden uzakta bir haftalık tatil masrafının karşılanabilme durumu	%11'i karşılayabiliyor	%41.3'ü karşılayabiliyor

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Yoksulluğa önümüzdeki 1-2 yıl açısından baktığımızda, Dünya Bankası Türkiye masasının birkaç ay önce yayınladığı rapordan yardım alabiliriz. Rapora göre önümüzdeki dönemde genel olarak yoksul olarak tanımlanan kişi sayısının Türkiye’de 1.2 milyon daha artabileceği ön görülmektedir!

GELECEĞE BAKIŞ

*Küresel ekonomi ve Türkiye zorlu bir 2020 yılı ile karşı karşıya, sonrasında ise 2021 yılında yeniden yükseliş belirsizliklere tabi. Baz senaryoya göre Türkiye ekonomisinin 2020 yılında yüzde 3,8 daralması bekleniyor. Türkiye ekonomisinin önemli sektörleri COVID ile ilişkili ekonomik baskılara karşı yüksek derecede kırılgan durumdadır ve bu durum istihdamı daha da düşürebilir, işgücüne katılımı azaltabilir ve **2020 yılında yoksul nüfusu 1,2 milyon kişi daha arttırabilir.** (Dünya Bankası, Türkiye Ekonomi Monitörü: Yelkenleri Ayarlamak, 11 Ağustos 2020)*

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

MEVCUT DURUM

- 1) Açık Alan Derneği - Derin Yoksulluk Ağı'nın Mart ayı ortasından itibaren sürdürdüğü dayanışma ağını genişletme faaliyetleri sonucunda, 2000'den fazla haneye ulaşıldı.
- 2) Dernek gönüllülerinden oluşan 10 kişilik bir ekibin çalışmaları ve 786 bireysel destekçi ile bir milyon liradan fazla bir destek bütçesi yaratıldı.
- 3) Pandemi ile daha da derinleşen ekonomik krizin, emek yoğun ve enformel sektörde çalışan ailelerin ekonomisini çok ciddi şekilde sarstığı görülmektedir. Bu kesimlere daha da yakından bakıldığında:
  - a. Düzensiz,
  - b. Sosyal güvencesiz,
  - c. Günlük-yevmiye hesabı ile çalışanlar,
  - d. En riskli gruplarda (Evsizler, Yalnız Ebeveynler, Engelliler, Göçmenler, LGBT, Mevsimlik İşçiler, Uluslararası Yerinden Edilmiş İnsanlar) bulunanlar,
  - e. Uzaktan çalışmanın mümkün olmadığı (Garson, geri dönüşüm işçisi, gündelikçi, çiçekçi, seyyar satıcı, müzisyen, terzi, tekstil işçisi, inşaat işçisi, kaynakçı, ev emekçisi, atık kağıt işçisi, elektrikçi, otel çalışanı, berber gibi) alanlarda hayatını kazanmaya çalışanlar olarak öncelikli risk gruplarını oluşturuyorlar.
- 4) Derin Yoksulluk Ağı vasıtası ile destek ulaştırılan aileler, pandemiden önce de zor günler için kenara para koyabilecek düzenli ve yeterli gelirden yoksun durumdadır. Pandemi ile birlikte zaten kırılgan ve düşük düzeyde olan ekonomik durumlarının daha da kötüleştiği görüldü.
  - a. Görüşme yapılan veya ağa başvuru sırasında durumunu anlatan pek çok hane, özellikle pandeminin başında birkaç öğün sonrasına ilişkin endişe duyduklarını; ancak bakkaldan veresiye ile geçinebildiklerini aktardılar.
- 5) Kamu ve yerel yönetimlerin, hanelerin durumunu saptama ve uygun çözüm sunma noktasında, ihtiyaç duyulan düzeyin oldukça gerisinde kaldığı görüldü.
- 6) Bebekli hanelerde, özellikle bebek bezi ve mama sıkıntısı yaşandı. Bu ürünlerin fiyatlarının yüksek olması, aileleri ancak tane ile almaya zorladı. Alamayan ailelerin hijyenik olmayan ürünler kullandığı görüldü ve besin değeri son derece düşük alternatiflere (Örn: Şekerli su, çay vb.) yöneldikleri tespit edildi.
  - a. Önlem alınmazsa sağlıksız beslenmenin gizli açlık, fiziksel ve zihinsel gelişimi yavaşlattığı durumlarla karşılaşmak bu aileler için kısa ve orta vadede gerçekleşmesi olası bir durum.
  - b. Bebek bezlerinin de tane ile satın alınması, koruma ve saklama koşullarının uygun olmayacağı bakkallar nedeniyle, bağışıklık sistemi tam gelişmemiş bebeklerin sağlığı için risk teşkil etmekte.
- 7) Hanelerdeki eğitim çağındaki çocukların okula devam oranları, zaten maddi sıkıntılar nedeniyle çalışmak zorunda oldukları için düşüktür. Pandemi ile birlikte okul terk oranlarının artışı söz konusudur.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

- a. Günümüzde Dijital Eşitsizlik olarak tarif edilen, modern dünyanın her türlü bilgisine ve imkânına ulaşabilmek için gereken internet ve teknolojik cihaza ulaşamayan hanelerin, pandemi ile daha da olumsuz etkilendiği görüldü.
  - b. Eğitimin tüm alanları ile dijitalleştiği ortamda, uzaktan eğitim imkanlarından yararlanamayan haneler için bu koşullar ciddi bir kırılma yarattı.
  - c. Genel olarak, sosyoloji literatüründe, doğup büyüdüğü hanelerden daha iyi yaşam standartlarına sahip olabilmek olarak tarif edilen Sosyal Mobilite kavramının merkezinde eğitim yer alır. Eğitim oranları ile sosyal mobilite arasında çok güçlü bir ilişki söz konusudur. Pandemi nedeniyle şu anda eğitim imkanlarından uzaklaşan bu dönemin çocuklarının yaşam boyu daha iyi standartlara ulaşma imkanları tehlikeye girmiştir.
  - d. Okul terkleri, çalışan çocuk oranlarını da arttıracaktır!
- 8) Haneye gelir getirenlerin önemli bir kısmının işsiz olduğu, işi olanların ise mesleklerinin uzaktan çalışmaya uygun olmayan enformel sektörde yoğunlaştığı tespit edildi.
- İşsiz kalmanın hanede yarattığı maddi kayıp devamında moral motivasyon olarak da kişileri olumsuz etkilemektedir.
    - a. Gelir sahibi olamamak nedeniyle, ağır depresyon ve intihara dahi götürebilen süreçler, hem psikolojik hem de toplumsal olarak ciddi bir sıkışma yaratmaktadır.
- 9) Hanelerin yaşadığı derin yoksulluk, aynı zamanda sağlık konusunda da kendisini göstermektedir. Destek verilen 2000 hanenin, 170 kadarında farklı düzeylerde engelli ve/veya kronik hastalık sahibi birey bulunmaktadır. Haneler engellilerine özel besin ve diğer ürünleri temin etmekte oldukça zorlanmaktadır.
- 10) Haneler önümüzdeki kış aylarında ortaya çıkabilecek herhangi bir eve kapanma durumunda nasıl gelir elde edebileceklerini bilememekte ve endişe duymaktadırlar.
- 11) Derin Yoksulluk Ağı 2000'den fazla haneye destek ulaştırmış olsa da şu anda sürekli şekilde destek verebildiği hane sayısı 117'dir.
- a. Önümüzdeki dönemde düzenli destekçi bulmak için çalışmalarına aralıksız devam etse de, ülkedeki ekonomik koşulların destekçileri de olumsuz etkileyeceği beklenmektedir.
  - b. Yetersiz beslenme bağımsızlık sistemini olumsuz etkilemektedir. Çocuklar özelinde düşündüğümüzde Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2018 verilerine göre Türkiye'de 5 yaş altı çocukların %6'sı bodur, % 1.5'u ciddi şekilde bodurdur. Bu durum literatürde kronik kötü beslenme ile açıklanmaktadır³⁾

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

EYLEM ÖNERİLERİ

1. DURUM DEĞERLENDİRMESİ – KAPASİTE SAPTANMASI

Tüm Türkiye’de veya başlangıçta İstanbul’daki yerel yönetimlerin ve kamu kuruluşlarının kısa orta ve uzun vade için acil olarak pandemi döneminde işten çıkartılan, güvencesiz çalışan, ücretsiz izine çıkartılanlar için sosyal yardım hizmetlerinin bir an önce harekete geçmesi gerekmektedir.

Bunun için öncelikle mahalle ve hane bazında hızlı ihtiyaç analizlerini yapacak veri toplama ekipleri oluşturulmalıdır.

Buna göre:

- a. Tüm sosyal yardım başlıklarında kapasite ölçümü yapılmasına ihtiyaç vardır. Tüm kurumlar birlikte ve eş zamanlı hareket etmeli, birbirleri ile veri ve kaynak paylaşimi yapmalıdır!
Örnek olarak iki komşu belediye birbirleri ile makina parkından personele kadar pek çok konuda kaynak paylaşımında bulunabilir.

Yardım başlığı önerileri:

- i. **Nakdi, maddi, gıda paketi, kıyafet ve eşya, hasta bezi dağıtımı, öğrenci bursları, yeni doğan bebek yardımı, asker aylığı, tekerlekli sandalye, akülü sandalye, yaşlı bakım, hasta nakil aracı, cenaze yemeği.**
- ii. **Çocuk merkezleri, psikolojik danışmanlık, sığınma evleri, meslek kursları**
- iii. **Belediye sağlık birimi**
- b. Sonrasında mevcut hizmetlerin değerlendirilmesi:
  - i. **Ulaşabildiği kişi sayısının saptanması**
  - ii. **Hizmetlerin gerekliliğinin saptanması (Aş evinden ayrı seyyar/seyyar kafe vb.)**
  - iii. **Hizmet kalitesinin ölçülmesi gerekmektedir.**
- c. Hizmet kalitesini ve kapasitesini arttırmak için kısa ve orta vadede gereken yatırımların saptanması ve önceliklerin belirlenmesi ile ilerlenebilir.

2. RİSKLERİN VE GERÇEKLEŞME İHTİMALLERİNİN SENARYOLAŞTIRILMASI

Önümüzdeki yaza kadar karşılaşılabilecek risklerin ve gerçekleşme ihtimallerinin en az 2 alternatifli, **KÖTÜ** ve **EN KÖTÜ** ihtimaller şeklinde çalışılması gerekmektedir.

- a. Önümüzdeki aylarda en yoksul hanelerin karşılaşıacağı risklerin ve etkilediği insan sayısının, farklı,
  - i. İklim koşulları,
  - ii. Ekonomik koşullar,
  - iii. Siyasi atmosfer,
  - iv. ve COVID-19 salgını seyrine göre, hanelerin nasıl etkileneceğinin değerlendirilmesi.

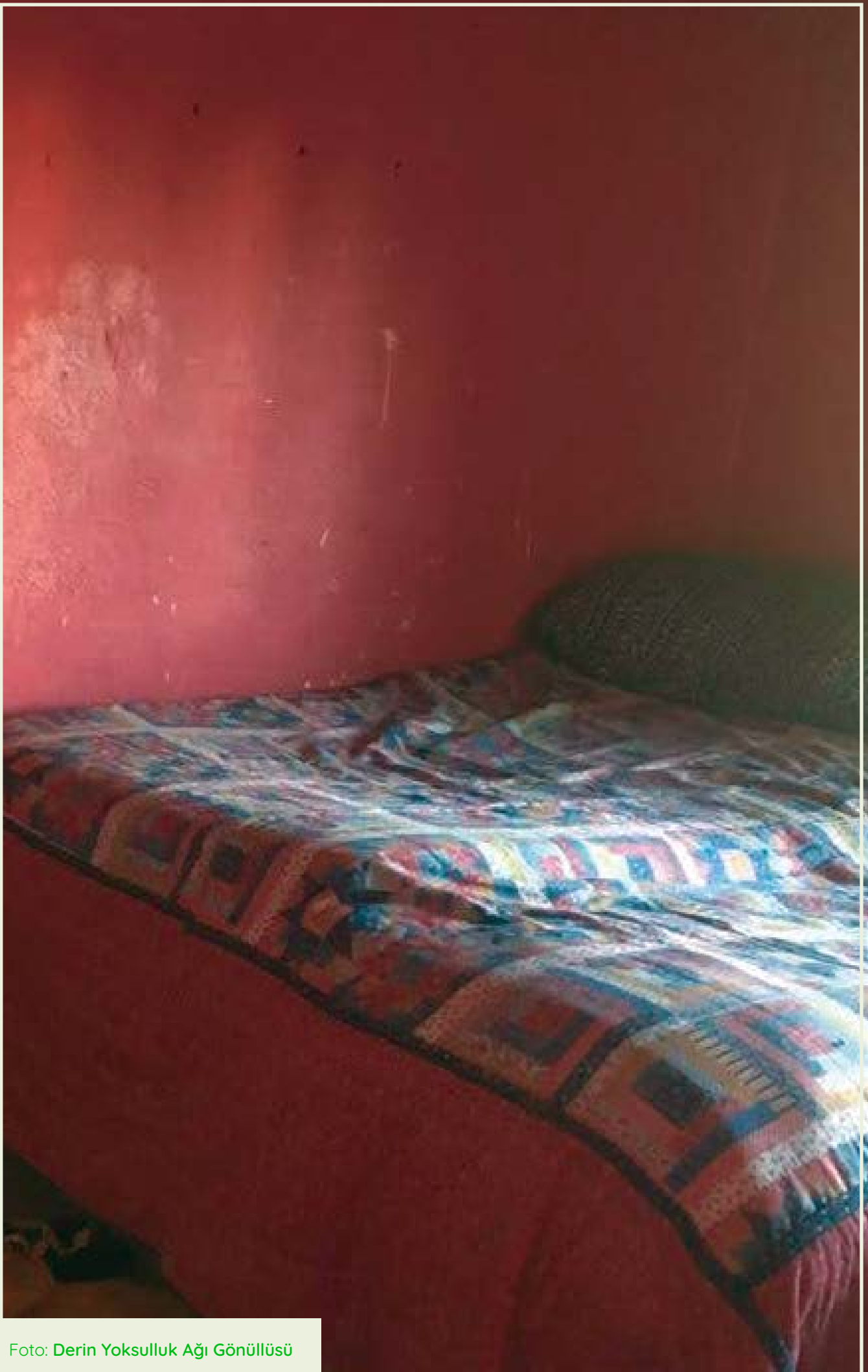

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

3. FARKLI SENARYOLARA GÖRE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİNİN BİR ARAYA GETİRİLMESİ

Ortaya çıkacak farklı kötüleşme ihtimallerine göre yerel yönetimler, ayrıca ikili ve üçlü Eylem Planlarını önceden çalışmalıdırlar.

- 1) Hangi belediyelerin veya kamu kurumlarının,
- 2) Hangi başlıklarda (Aş evi, gıda bankası, yakacak yardımı ve diğer sahip olunan hizmetler)
- 3) İstanbul'un ve Türkiye'nin hangi bölgelerinde birlikte hareket edeceğinin saptanması.

4. TEMEL BESLENME VE BAĞIŞIKLIK GÜÇLENDİRİCİ FAALİYETLERDE DESTEĞE İHTİYAÇ VARDIR!

Pandemi koşullarında en önemli kısa vadeli risk yetersiz beslenmedir!

- 1) Gıda yardımındaki bürokratik süreçleri hızlıca geçebilmek için, belediyenin düzenli olarak yemek dağıtacağı seyyar mutfaklar kurulabilir.
- 2) Şehrin farklı yerlerinde seyyar kafelerle, sıcak içecek ve çorba en az iki öğün olarak ücretsiz dağıtılabilir.

5. BARINMA KOŞULLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Evsiz veya güvenli ve sağlıklı ev tanımına hiçbir şekilde uymayan baraka ve benzeri koşullarda yaşayanlara,

- 1) Soba ve yakacak,
- 2) Tadilat malzemesi ve teknik işgücü,
- 3) WC ve diğer giderler için hijyen malzemesi,
- 4) Kışlık giyim (Palto, kapşon, bere, atkı ve bot) desteği verilmelidir.
- 5) Ayrıca bu kişiler kışın en yoğun günlerinde oluşturulacak barınma evlerine ve ailelere uygun geçici lojman veya barınma merkezlerine nasıl ulaşabilecekleri konusunda bilgilendirilmelidir.

6. ÇOCUKLAR İÇİN EĞİTİM DESTEĞİ

Hanelerin karşılaştığı uzaktan eğitim sorunlarını ortadan kaldırabilmek için öncelikle;

- 1) Ciddi bir tablet ve laptop desteğine ihtiyaç vardır.
- 2) Hanelerin ücretsiz WiFi'ye ulaşabilmesi sağlanmalıdır.
- 3) Uzaktan eğitimin yetersiz kaldığı noktalarda gönüllülerden oluşacak öğretmenlerle çocuklara evlerinde temel derslerde etüt imkanı sunacak bir kadro oluşturulmalıdır.
- 4) Hanelere online kanallardan eğitim hizmetinin yanı sıra, kadınlara özel meslek edindirme kursları da verilebilir. İstanbul için düşünüldüğünde İSMEK'in uygun kursları, online içerikle bu hanelere eğitim dışında kalan zamanda verilebilir.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

7. KARANTİNA ALTINDAKİ AİLELER İÇİN ÖZEL YARDIM PAKETLERİ

Karantina altına alınmış hanelerin her türlü gıda ve özel ihtiyaçları için ücretsiz destek paketleri oluşturulmalıdır. Bu paketler hanelerin demografik özelliklerine göre farklılaştırılmalıdır. Kadınlar, yaşlılar ve çocukların farklılıkları dikkate alınarak destek paketleri oluşturulabilir.

“Derin yoksulluk demek, sizden sonraki kuşağa, çocuğunuza çocuğunuza, miras olarak sadece bu yoksulluğu bırakabileceksiniz demektir.”
(Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü)

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

DERİN YOKSULLUK AĞI'NDAN HABERLER

Açık Alan Derneği - Derin Yoksulluk Ağı, geçen mart ayından bugüne kadar geçen zamanda gerçekleştirdiği çalışmalarını, daha fazla ihtiyaç sahibine daha fazla ve daha hızlı destek olabilmek için ULUSLARARASI İNOVASYON HACKATHONU 2020'ye, sosyal hassasiyetlerimizi paylaşan genç bir yazılımcı-tasarımcı ekiple katıldı.

Bu genç ekiple, süreçlerimizi nasıl gece gündüz yürüttüğümüz, 10 kişilik bir ekibin nasıl daha çok insana ulaşabileceğine ilişkin fikirlerimizi, ihtiyaçlarımızı paylaştık. Bir ayı aşkın sürede defalarca toplandık, farklı süreç yönetimleri içinden, hem destek alan, hem de destek verenler için en insana dokunan ve ihtiyaçları hızlı şekilde ulaştıran detaylara odaklandık.

Yazılımcı ekibin geliştirdiği hem insani hem kişilik haklarına dikkat eden hem de hızlı çözüm ULUSLARARASI İNOVASYON HACKATHONU 2020'de jüri üyelerinden en yüksek puanları alarak birinci oldu. Biz de yarattığımız sosyal faydanın artık daha geniş kitlelere hem destek olmak isteyen hem de desteğe ihtiyaç duyanlar anlamında ulaşacak olmasından büyük mutluluk duyduk.

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

BASINDA DERİN YOKSULLUK AĞI

Gazete Kadıköy: 18 Eylül 2020 Evin Arslan

Yoksulluk derin ama görünür değil

<http://www.gazetekadikoy.com.tr/yasam/yoksulluk-derin-ama-gorunur-degil-h16651.html>

DW Tükçe: 3 Eylül 2020 Burcu Karakaş

Pandemi eğitimde fırsat eşitsizliğini artırdı

<https://www.dw.com/tr/pandemi-e%C4%9Fitimde-f%C4%B1rsat-e%C5%9Fitsizli%C4%9Fi-ni-art%C4%B1rd%C4%B1/av-54807180>

Birgün: 23 Haziran 2020 Ayça Söylemez

Öyküler

<https://www.birgun.net/haber/oykuler-305613>

Bianet: 18 Haziran 2020 Evrim Kepenek İstanbul – BİA Haber Merkezi

“Fazla yemeği olan var mı?” çılgılığı

<http://bianet.org/bianet/yasam/225922-fazla-yemegi-olan-var-mi-cigli>

Bianet: 25 Mayıs 2020 Evrim Kepenek İstanbul – BİA Haber Merkezi

Derin Yoksulluk Ağı: Pandemide Yoksul Haneler Açlığa Terk Edildi

<http://bianet.org/bianet/toplum/224758-derin-yoksulluk-agi-pandemide-yoksul-haneler-acliga-terk-edildi>

TV Woman Kadın: 25 Mayıs 2020

Derin Yoksulluk Ağı metropolün şaşkırtan yüzünü ortaya çıkardı

<http://www.womantv.com.tr/derin-yoksulluk-agi-metropolun-sasirtan-yuzunu-ortaya-cikardi-1019h.htm>

Duvar: 22 Mayıs 2020 Filiz Gazi

‘Herhalde bizim sonumuz daha da kötüye gidiyor’

<https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2020/05/22/herhalde-bizim-sonumuz-daha-da-kotuye-gidiyor/>

Şehitler Ölmez: 22 Mayıs 2020

‘Herhalde bizim sonumuz daha da kötüye gidiyor’

<https://www.sehitlerolmez.com/herhalde-bizim-sonumuz-daha-da-kotuye-gidiyor>

1+1 Forum – 9 Nisan 2020- Söyleşi: Tuğçe Yılmaz

KORONA GÜNLERİNDE ROMANLAR VE DERİN YOKSULLUK AĞI

Yaşatan dayanışma için seferberlik

<https://www.birartibir.org/dayanisma-ekonomileri/661-yasatan-dayanisma-icin-seferberlik>

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

Eşitlik Adalet Kadın: 7 Nisan 2020

Roman Kadınlarla Dayanışma Çağrısı: “Çocuklar Gıdaya Ulaşamıyor”

<http://esitlikadaletkadin.org/roman-kadinlarla-dayanisma-cagrisi-cocuklar-gidaya-ulasamiyor/>

Tükenmez Haber: 5 Nisan 2020

Foggo: Romanlar sokağa çıkamadığı zaman eve 10 TL götüremez

<https://www.tukenmezhaber.com/guncel/romanlar-icin-koronavirus-sokaga-cikmazsan-e-ve-10-tl-getirem>

Evrensel: 5 Nisan 2020 Hilal Tok

Roman kadınların koronavirüs günleri: “Çocuğuma yedirmek için ebegümece topluyorum”

<https://www.evrensel.net/haber/401318/roman-kadinlarin-koronavirus-gunleri-cocuguma-yedirmek-icin-ebegumeci-topluyorum?a=6eabd>

Sivil sayfalar: 03 Nisan 2020 Nurcan Çalışkan

Sivil Toplumdan Dayanışma Sesleri Yükseliyor

<https://www.sivilsayfalar.org/2020/04/03/sivil-toplumdan-dayanisma-sesleri-yukseliyor/>

Yeni Yaşam: 26 Mart Yedigörmüş Aygün

‘Yoksul mahalleler için acil önlem’

<http://yeniyaşamgazetesi1.com/yoksul-mahalleler-icin-acil-onlem/>

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

EK: ULAŞILAN MAHALLELERİN SEGE ENDEKSLERİ

MAHALLELER	SEGE	MAHALLELER	SEGE	MAHALLELER	SEGE
19 MAYIS	69.7	ÜNİVERSİTE	58.2	YENİMAHALLE	27.9
BOZKURT	63.6	BAĞLAR	36	GENÇ OSMAN	33.8
GÜLBAHAR	60.3	DEMİRKAPI	26.5	SANAYİ	27
İNÖNÜ	56.9	KEMALPAŞA	24.6	CAFERAĞA	99.6
DUATEPE	55.6	YENİMAHALLE	25.3	FİKİRTEPE	35
FERİKÖY	54.4	FEVZİ ÇAKMAK	33.4	ÇAĞLAYAN	34.1
ESKİŞEHİR	46.9	HÜRRİYET	34.8	GÜLTEPE	32.8
KUŞTEPE	37.2	SİYAVUŞPAŞA	49.2	GÜRSEL	46.5
PAŞA	35	ZAFER	35.9	HARMANTEPE	26.2
YAYLA	33.2	CEVATPAŞA	25.3	HÜRRİYET	33.9
MAHMUT ŞEVKET PAŞA	26.3	MURAT	28.3	MEHMET AKİF ERSOY	32.4
AYVANSARAY	31.8	TERAZİDERE	28.1	MERKEZ	67.7
KOCAMUSTAFAPAŞA	46.8	YENİDOĞAN	37.8	NURTEPE	34
BALAT	34.6	GAYRETTEPE	77.5	ORTABAYIR	49.9
SÜMBÜLEFENDİ	32.7	ÇİĞDEM	32.5	SEYRANTEPE	35.3
HIRKA-İ ŞERİF	36.5	ADNAN KAHVECİ	59.3	ŞİRİNTEPE	25.7
SİLVİRİKAPI	47.8	MİMAR SİNAN MRK.	33.6	TALATPAŞA	33.6
ŞEHREMİNİ	59.2	AYDINLAR	24.8	TELSİZLER	35.3
MOLLA HÜSREV	31.2	ÇATALÇEŞME	31.1	YAHYA KEMAL	26.6
SARAÇ İSHAK	22.9	ÇATALMEŞE	31.1	CUMHURİYET	34.9
YEDİKULE	32.2	EKŞİOĞLU	24.8	YAKACIK ÇARŞI	46.8
BÜLBÜL	18	MİMAR SİNAN	49.3	ATAKENT	69.4
ÇUKUR	26.6	NİŞANTEPE	44.6	ATATÜRK	26.5
FETİHTEPE	19	ÖMERLİ	53.1	FATİH	33.9
HACI AHMET	25.7	PAŞAKÖY	24.7	İNÖNÜ	26.6
İSTİKLAL	17.4	AKŞEMSETTİN	31.8	SÖĞÜTLÜ ÇEŞME	25.3
KADI MEHMET	33.2	BALIKYOLU	18	YEŞİLOVA	34.2

Foto: Derin Yoksulluk Ağı Gönüllüsü

KAPTANPAŞA	26.4	FATİH	24.8	ALTINTEPE	65.2
KOCATEPE	34.1	İNCİRTEPE	25.5	BÜYÜKBAKKALKÖY	20
KULAKSIZ	26.2	MUHTAR ÇEŞME	24.7	FEYZULLAH	64.3
ÖMER AVNİ	90.5	SÜLEYMANİYE	19.2	FINDIKLI	32.8
ÖRNEKTEPE	32.1	TURGUT ÖZAL	33.9	GÜLSUYU	26.8
PİRİ PAŞA	34.2	ÜÇEVLER	24.9	KIYALI	60.7
SURURİ MEHMET	33.2	ALİBEYKÖY	34.6	AHMET YESEVİ	25
YENİŞEHİR	31.7	ÇIRÇIR	32.6	ERTUĞRUL GAZİ	17.8
KINALIADA	33.2	DEFTERDAR	32.8	GÜZELYALI	33.2
ANADOLU	19.1	ESENTEPE	32.5	KAVAKPINAR	25.9
MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK	17.7	GÜZELTEPE	33.4	VELİBABA	26.2
MERKEZ	18.1	İSLAMBAY	33.9	YAYLALAR	32.9
YAVUZ SELİM	23	MERKEZ	46.6	YENİŞEHİR	57
FERHATPAŞA	25.5	YEŞİLPINAR	36.6	ATATÜRK	25.6
İÇERENKÖY	61.8	BAĞLARBAŞI	33.1	EYÜP SULTAN	34.8
KAYIŞDAĞI	34.8	FEVZİ ÇAKMAK	34	KEMAL TÜRKLER	33.5
KÜÇÜKBAKKALKÖY	67.3	KARADENİZ	26.8	OSMANGAZİ	24.9
MİMARŞİNAN	18.3	KARLITEPE	33.3	PAŞAKÖY	24.7
MUSTAFA KEMAL	33.1	KAZIM KARABEKİR	25.4	ÇAYIRBAŞI	45.9
NİŞANTEPE	44.6	MERKEZ	38.5	YENİMAHALLE	36.6
ŞERİFALİ	62.6	MEVLANA	33.6	HAMİDİYE	18
GÜMÜŞPALA	35.6	PAZARICI	33.1	MİMAR ŞİNAN	19.5
TAHTAKALE	44.3	YENİDOĞAN	25.6	MİMARŞİNAN	19.5
NECİP FAZIL	23.4	ADEM YAVUZ	25.5	YUNUS EMRE	25.7
ORHANGAZİ	18	AŞAĞI DUDULLU	33.1	ORTA	32.9
YAVUZ SELİM	17.5	ESENŞEHİR	34.4	YAMANEVLER	34.4
CEBECİ	26.1	HUZUR	26.1	YUKARI DUDULLU	34.1
GAZİ	25.5	MADENLER	46.9	İCADIYE	62.7
SULTANÇİFTLİĞİ	26.2	ŞERİFALİ	62.6	SELAMİ ALİ	55.5
BEŞTELSİZ	37.6	SEYİTNİZAM	48.1	ÜNALAN	58

“ D E S T E K Ç İ L E R İ M İ Z ”

GÖZDE, HAKAN, SELDA, NEDRET, FATOŞ, FATMA GÜL, BERİL, ZEYNEP ECE, EMRE, HÜLYA, SERİM, NİLGÜN, GÖZDE, SELDA, NALAN, ÖZLEM, İNCİ, DUYGU ÇİĞDEM, NİL, SUMRU, ERZEN, PINAR, ZEYNEP, BENAN, GÜLGÜN, GÜLÇİN, DİLER, TÜRKAN, ZEHRA, BETKA, SİMGE, FERİHA, ÖZGÜL, İLKNUR, SAFİYE, BURCU, EREN, BERZA, CANDAN, FÜSUN, FİLİZ, HİDAYET, EZGİ, ARHAN, ERTAN, KUBİLAY, PINAR, VEYSEL, ELİF, ONUR, GÜLSÜM, ÖZLEM, BENGİSU, AYŞEN, SERDAR, ÖZÜM, OLCAY, SERMİN, ORHON, BEGÜM, AHMET, DİDEM, MEHMET CELAL, DUYGU, AKGÜN, FİGAN, CİHAT, FİLİZ, GİZEM, AYŞEGÜL, İREM, AYBIKE, SEFA, ÖZLEM, ANDAÇ YAGMUR, GÜLGÜN, COŞKUN, METE, ENGİN, MUTLU, NEDRET, HAZAL, TURAN, ÇAĞRI, SENEM, ZEYNEP DİDEM, ELİF, AYŞE, AYŞEGÜL, SEDA, TUBA, SONAY, ASLI, BAHAR, ERKAN, HASAN TAHSİN, ONUR, SİBEL, CANSU, EBRU, BETKA, GÜNSELİ, NAZ, FULYA, ÜLKER, METE, BENGİ, PELİN, TUNCAY, YÜKSEL, ATAER, HACER, DEFNE, KORAY, GÖZDE, ÖZGE, GÜLÇİN, SERAP, BAŞAK, ECE, ERSİN, DUYGU, ÇİĞDEM, GÜNSELİ, NAZLI, SENEM, KUBİLAY, GÖRKEM, SERAY, KATİBE, HİLAL, AYLAL, EGE, ASUTAY, ZEYNEP, İCLAL, LALE, HÜSEYİN, BENGİ, HATİCE, ZEHRA, GİZEM, CENK, HANDE, NERGİS, AKIN, YEŞİM, NAZMİYE, SERENAT, ANNETTE, YILDIRIM, HATİCE, TURGAY, SONER, MİHRİBAN, SEDA, DEVRİM, MURAT, DENİZ, SİBEL, RANA, İBRAHİM, IRMAK, NESLİHAN, TUBA, NESLİHAN, HASAN, AYBIKE, SERMİN, METE, EZGİ, BERKAN, ÖMER, MURAT, KORAY, TAYFUN, KEMAL, GAYE, BAŞAK, NEŞE, ARZU, EKİN, ÖZGE, FERİHA, AKIN, FERAY, NAZLI, LALE, AYLİN, NESİBE, AYTEN, SALİH, GÖZDE, HAZAL, EDA, BAŞAK, HATİCE, BATUHAN, BERİL, NEHİR, ŞEYMA, TUĞBA, BAKİ, ÜMRAN, GÖZDE, DENİZ, TOLGA, BURCU, MERİÇ, CEMAL, MÜNEVVER, ESRA, AYBIKE, YEŞİM, GÜZİN, KADER, AYÇA, BETÜL, HÜSNİYE, GÜLÇİN, RENGİN, BEYZA, ESRA, ATA, ZELİHA, NURCİHAN, LEYLA, SENEM, SELCAN, SİNEM, ALARA, MELEK, DİLEK, FULDEN, TEYFİK, YALÇIN, DILAN, PINAR, MEHMET, MERDAN, BİRGÜL, BARAN, MİNE, ZEYNEP İCLAL, ECE, ŞAHİN, BARIŞ, RUKİYE, ARKIN, DEFNE, ÖZGÜN, NİSA, GÖRKEM, ERGÜN, SONER, GÜZİN, ŞULE, ŞEYMA, AYŞEN, IRMAK, ELVAN, UMUT, SERPİL, HAZEL, ÖZBEK, DİLEK, KADİR, CEM, ONUR, ÖZLEM, YOSUN, SENEM, ŞEYMA, CEM KADİR, BURÇİN, BERFİN, GÜLNUR, HİLAL, AYLİN, MELTEM, MİNA, MERVE, DUYGU, CANSU, GAYE, CİHAN CEM, RENGİN, GÖKHAN, MEHMET ALİ, İLKAY, SEDAT, NİHAN, AYSUN, AYLİN, BERNA, NAZAN, EYLÜL, FARAH, GÖZDE, SERAP, MERAL, YASEMİN, GÜZİN, FERHAT, NURSEL, CEREN, SEVGİ, FATOŞ, NURHAN, LİYAN, EMİNE, İDİL, ORHAN, ŞEVVAL, SONER, AYLAL, SİNEM, ANDAÇ, BERİL, MÜNEVVER, FATMA, SENEM, MELDA, NEVRA, DORUKHAN, EMİN, DİLARA, NİLÜFER, AYDIN, ÖZGÜN, FÜSUN, OKAN, HANDAN, GÜLCAN, İREM, MERVE, BERKAN, SELEN, SABA, GÜLER, SUNA, YURDAGÜL, BERKAN, FIRAT, ZELAL, RECEP, CUMHUR, ESİN KADRIYE, KORAY, AYDIN, ESMA, ŞENOL, MELTEM, TEOMAN, YEŞİM, CEYDA, MÜGE, GİZEM, BÜŞRA, ESİN, SEÇİL, BERFİN, BERKAN, ORÇUN, KORAY, VEYSEL, NUR, HAYAL, REZZAN, İLKEM, CEYLAN, GERÇEK, UFUK, NEZİHA, VİKİ, NAZAR, MURAT, ZEHRA, AYÇA, LİANA, SETENAY, EZGİ EMRE, KEMAL, NAZMİYE, İPEK, SERAP, SÜLEYMAN, CANAN, SERDAR, SELİN, SEMİH, PÜREN, GÜLAY, BAHİRİ, ZEYNEP, SÖZ, REYHAN, GÜLHAN, EMBİYE, TUĞBA, GÜLDEN, SEZER, EMRE, ÇAĞLA, CEYHUN, SEVECEN, SÜLÜN, CENGİZ, ŞIRAZ, MEHTAP, İNCİ, NAZAN, BARIŞ, ZAFER, ALİYE, İSMAİL HAKKI, ÖZNUR, UMACI, GİZEM, NAHİ, PELİN, ÜLKER, BİLGE, NERMİN, ENDER, SAVAŞ, TANGÖR, GÜLŞEN, BADE, MUHAMMET, MİHRİBAN, ERDOĞAN, HALİDE, MURAT, ORKAN, SELCAN, TİMUR, YASEMEN, YUSUF, SABA, SELEN, SELVER, SERDAR, SERKAN, BURHANETTİN, AYBARS, NİLAY, AMİRA, GÖNÜL, CANAN, FATMA BERİL, KEZBAN, ALİ, MARAL, ÇAYAN, TÜLAY, BURÇAK, NİHAN, GÜLENDAM, NAZAN, NECİP, İLAYDA, TÜLİN, YİĞİT ALİ, BERCİN, EMRAH, HALİL, FARUK, MERVE, EYLEM, BAHİRİ, PEMBE HİLAL, BİNNUR, SERDAR, SEHİME, SERKAN, OZAN, CEYDA, ORKAN, OGULCAN, ŞÖHRET, FİLİZ, GÖZDE BELKİS, ŞÖLEN, ABDULLAH, HELİN, ÖZGÜR MEHMET, NAGEHAN, ADNAN, DEMET, BURAK, ZEYNEP, BEGÜM, FERİHA, ÖNER, MELİS, ÖZGÜN, AHMET CEMİL, MUSA, DENGE, SİNAN CAN, ERDOĞAN, HANDE, DAMLA, SELİN, NURDAN, EVREN, SEYHAN, HALİDE DAĞLI, AYŞE FİDAN, OYA, FATMA, BARIŞ, BEYHAN, VEYSİ, CAN, SİNEM, CANAN ELİF, CAN, BÜLENT, BEYZA, BERKAN, AYÇA, ASLI HANDE, SELCAN, SEHER, SAVAŞ, SAİME, SACİDE, İPEK, NEVRET, HATİRA, SERRA, BERRİN, AYCAN, FATİH, OSMAN, EBRU, MÜJDE, SENA, ADNAN, MERVE ÖZLEM, BÜLENT, KEREM MÜMTAZ, ALEV, FİGAN, YETER, AYŞEN, YASEMİN, SEÇİL, ÖZGÜR MEHMET, AYLAN, ULAŞ, RABİA, DEFNE, NURGÜL, SERCAN, MELDA, CEYLAN, AYGÜN, DİLA, ŞEREF, ŞAFAK EDA, SEREN, YAVUZ SELİM, HANZADE, BUKET, HURİ, CUMA, MELTEM, TUNCAY, ÇAĞATAY, NURDAN, KÜBRA, AYGÜN, İDEM, YURDAGÜL, ŞENAY, SELMA, SANİYE, ÜMİT, YELDA, GÜLER, FATOŞ ZEYNEP, SEDA, ŞEYDA, BETÜL, SARE, EMRAH, PINAR, ZEYNEP, DUYGU, AYŞEGÜL, FATİH, SEHER, GÜLCAN, CİHAN, NEZİHE, SİNAN, ALMİRRA, ASİYE, AYGÜL, AYŞE DEVRİM, BETÜL, CENGİZ, DİLEK, EMEL, EDA, KENAN, SELVİN, NEVRA, MENAV, JÜLİDE, GÜL, AYŞENUR, KÜBRA, MİNE, AYÇA, ASLI HANDE, AYSEN, BAHAR, BEGÜM, BENGİ, BERKAN, CİHAT, COŞKUN, DEFNE, DİLA, ERDİNÇ, FAHRİYE

açıkalan